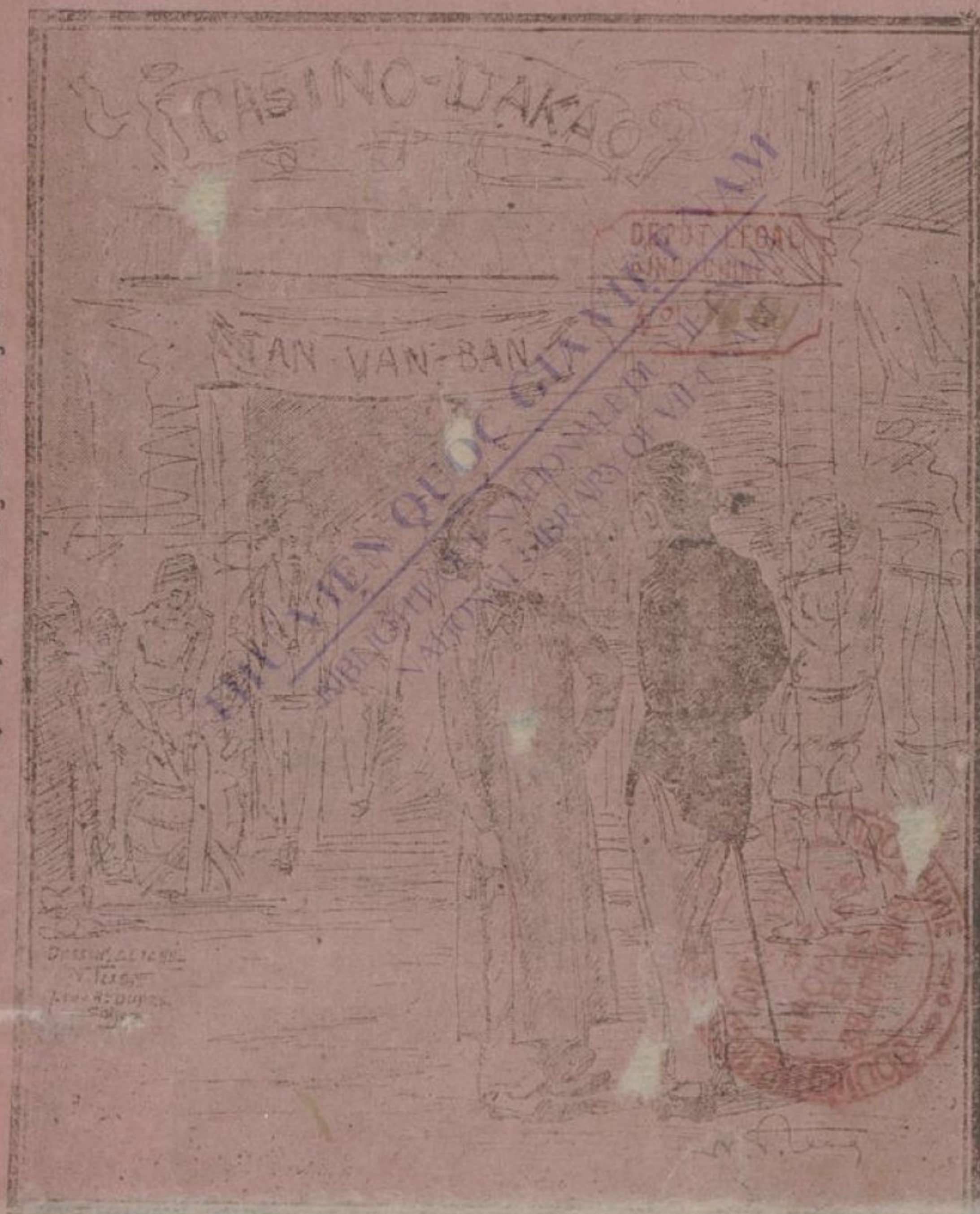

TIỂU THUYẾT

TÌNH-ĐỜI-HOI-HẠN

CUỐN THỨ NHỨT

Tác giả : CÔNG-ĐỒNG-MINH * Chũ bốn : PHẠM-VĂN-THÌNH

Quyển Tiểu-Thuyết này dấu dờn ông dờn bà cũng nên coi

cuốn nào không có đóng con dấu của chủ bốn là đồ gian

THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DU VIETNAM
NATIONAL LIBRARY OF VIETNAM

NGỎ CÙNG CHƯ ĐỘC-GIẢ

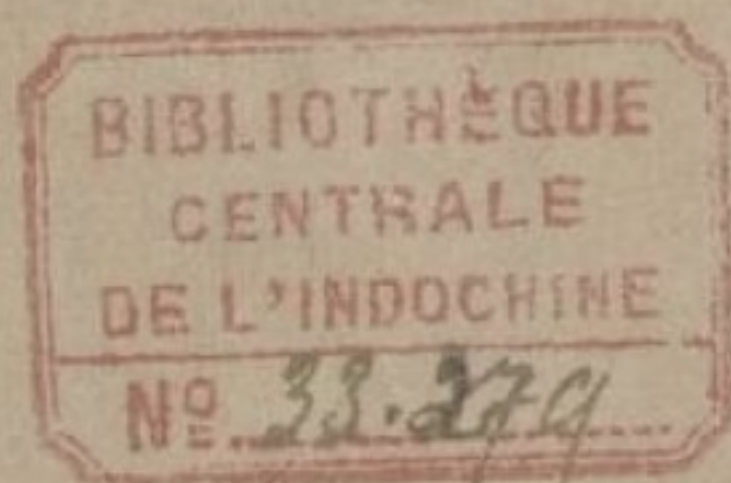
TÌNH-DÒI HỒI HẠN

Là một Quyển Tiểu-thuyết đề thuật cho chư-quí độc-giả rõ cái khoản Tình-đời thường sự của thầy Lương-minh-Cao vì không coi lập Tiểu-thiếp, của cậu công-tử lừ-sa-Quán vì đắm sa sắc dục rồi sau rồi tự hối ăa năn. Chủ ý tôi đề kinh dăng cho Độc-giả xem chơi giải muộn, nghĩ vì Lục-châu hải nội Văn-chương, tôi đâu dám múa riều qua mặt thợ, kéo gổ trước cửa Lỗ-bang, xin Độc-giả biết cho và giúp cho đắc nguyện, hứa rằng tôi sẽ ráng tận tâm tiếm tôi, lượm lặt những tình đời mà hiến cho chư Độc-giả mua vui qua lúc.

Nay kính
TÁC GIẢ

Canh khuya gà gáy trống rung,
Trên trăng mây án, dưới từng liễu đưa.
Trời êm gió lặn cảnh thừa,
Cây mòm xếp lá, cỏ thừa hứng sương.
Vấn-vấn ve dế ngâm thường,
Trong nhà bậc tiếng ngoài đờng vấn ai.
Buồn xem nghĩ chuyện dờng-dài,
Một mình thơ-thần xét tài thô sơ.
Bút nghiêm trí não tình cờ,
Khiến điên-đảo dạ cho vơ-vẩn lòng.
Chuyện đời văn tập vừa xong,
Biết rằng Hồi-hạn chờ mong lụy tình.

THƠ RẰNG:

Có lụy rồi thì có nghĩ xa,
Thử ai vào đên nẻo p ong-hoa.
Trận cười vô-vẻ ngày thâm-thắm,
Cái bước sa chơu cuộc đã-đà.
Quên mệt ném tiên trắng gió xóm,
Ham-vui chác thắm vợ con nhà.
Đến cơn Hối-hận tình đời ấy,
Lâm lụy ra rồi muộn nghĩ xa.

HUYNH-VIÊN-NGHI

Tư: CÔNG-ĐỒNG-MINH

GIA-ĐÌNH

THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DU VIETNAM
NATIONAL LIBRARY OF VIETNAM

TIỂU-THUYẾT

TÌNH-ĐỜI HỒI HẬN

Tác-giả : CÔNG-ĐÔNG-MINH

Gia đạo rất hữu tình,

Thế đời hay khúc mắc.

Một gian phố nơi đường Mayer, căn số. hai vợ chồng thấy LƯƠNG-MINH-CAO, làm việc tại nhà Ngân-hàng Đông-Pháp Saigon, mượn ở đã bốn năm tháng rồi. Nguyên thấy Lương-minh-Cao tánh tình thuận hậu, thấy vốn con nhà tư cách trăm anh, quê quán ở Soc Trang giàu có, ruộng đất cũng nhiều, huê lợi một năm cũng có ba bốn chục ngàn gĩa. Cha mẹ còn song toàn, việc ruộng nương thì cho mượn không mà thôi chớ chẳng chịu cho vay như mấy chủ-điền khác. Vì vậy nên thấy ở nhà tù túng lắm, mới tính đi làm việc một ít năm cho thông thạo đặng về lo tranh thương cuộc. Bởi phước đức nhà và tánh thấy hiền lương nên thấy gặp đặng vợ hiền. Vợ thấy là con của thấy cái Trần-nhứt-Chiếu tên là Trần-liệu-Dung, tuy không phải tay nhan sắc mà đề đạm cũng chẳng kém ai.

Đều đáng khen hơn hết, biết hiếu kính mẹ cha, biết trọng thờ cặn lễ, ngoài ra công ngôn dụng hạnh ít cô bì.

Vợ chồng hòa thuận, xướng tùy vu đạo, chớ chẳng ưa câu nam nữ bình qu ền.

Tuy không ưa nam nữ bình qu ền, n'ưng mà chồng có nghĩa vợ có lễ, vậy thì có ai cao thấp hơn ai, dầu không bình quyền cũng bình quyền vậy.

Hề đặt ra niệm chẳng gởi, phận làm trai phải noi câu

nam nữ bình quyền, còn phận gái thì nhớ câu phu xướng phụ tùy, như vợ chồng thấy Lương-minh-Cao đây, thì có đâu kẻ của chồng, công vợ, có đâu phận kẻ khó người giàu.

Một cặp phụng-loan xứng lứa như vậy, chẳng rõ tại sao mà, cùng nhau nỗ tóc đã sáu bảy thu cháy mà chưa có chúc quế chổi kế tự. Cô Liễu-Dung thường khuyên thấy kiếm tiểu thiếp dặ g mà lo hiếu đạo cho tròn. Có lạ chi, nếu một người đờn-ông nào mà dặg vợ biết đều như vậy mà không mừng quýnh, nhảy rồ.

Chư độc-giã coi đến đây rồi tưởng sao, tưởng thấy Lương-minh-Cao ư cùng không ư.

Ưa lắm chớ, thầy cũng nở ruột nở gan, cũng thích lòng đẹp dạ như ai vậy chớ.

Tuy thấy muốn, mà cái muốn của thầy khác hẳn hơn ai, thầy suy nghĩ, thầy lựa chọn. Suy nghĩ chuyện chi, lựa chọn nỗi gì, thầy đã giàu có, lương tiền lớn, danh giá cao, hiếm chi nơi tử tế. Thấy nghĩ suy hoài, thấy bây giờ phải cưới ai, giàu sang mình có đủ, còn kiếm nơi giàu sang mà làm gì, một người đờn-bà hiền lương như vợ thầy, lòng dạ độ lượng như cô Liễu-Dung, còn nữa hay hết. Thấy phải kiếm một người như vợ thầy hay là nhan sắc hơn, nhan sắc mà làm chi, nhan sắc như Lê-Thủy vợ Hoàng-ngọc-Ẩn, như Đặng-nguyệt-Anh vợ Bồ-hiếu-Liêm có câu mà kiếm, còn nhan sắc như cô Hà-Hương, cô ba Trách, kiếm mà ít lợi gì. Thấy muốn mà giựt mình, thấy sợ mấy cô về làm bé mà muốn cướp chồng người ta, nay xuôi dễ, mai xuôi bỏ chi lớn không gheo mà cô nhỏ lại hoánh hành, vào háy ra ngoýt.

Thầy còn giựt mình những gương bùa mê thuốc lú, danh giá rữa phai của mấy ông, mấy bà kia nữa. Nhiều khi thấy nằm tưởng tượng như đã có vợ bé rồi, thấy nghe những lời đờn huyệt bên tai, nào là đòi, mượn phố ở riêng, mua xe hơi, sắm hột xoàn, áo mớ ba, giày cao gót, phấn dỏi mặt, đồng hồ tay. Chẳng phải thầy sợ không tiêu mà a sắm, thầy sợ là sợ những thứ chàng hiếu hay hót cỏ, lấy nước mắt làm tình, ngả ngan ngả ngựa, uống mình liễu dựa hơi

tông, lơng trở trắng như trở bánh phồng, mặt diên đảo xiêu lòng Lữ-Bố.

Nghĩ quanh nghĩ huất đã hơn hai ba tháng tròn mà chưa quyết định làm sao.

Cũng một gi'i phố thấy ở đây, căn chót còn trống chưa có ai mượn, cách chẳng bao lâu có một nàng tuổi độ hai mươi, gương mày coi sáng rõ, mặt trắng tợ hoa xuân, tay tròn như ống chỉ, xem qua có vẻ nhu mì. Trên đầu đội một cái khăn rằn miêng chã, mặc quần lảnh đen nhùn nhục và áo xuyên dài, chơa mang một đôi g'oc bấc. Nàng nẩy đến hỏi căn phố trống mà mượn, ai trông vào gương mặt cô với đồ y phục ấy đều ngờ cho rằng là ở mượn cho vợ ông mô thấy mô, chớ không dè là mượn phố ấy cho nàng. Khi hỏi p'ố xong rồi, qua bữa sau nàng dọn đồ lại, ở, những đồ nàng dọn đó, có một cái tủ thờ cửa ốc, một bộ ván gỗ, một cái ghế ăn trầu và ít cái ghế ngồi, một cái đường tay, vừa dọn căn phố coi dặng.

Ngờ là nàng dọn phố như vậy là có chồng con, hoặc là cha mẹ chi đó, ở đã ba bốn ngày mà cũng chẳng thấy ai, nội phố người nào cũng bàn luận chi c' là một cô hầu thiếp của ông nào thấy nào đó, lên vợ cho mượn ở riêng, kể bàn vậy người nói khác, rốt rồi cũng quy t' hắng vậy thôi. Chẳng ai rõ lại lịch nàng cho trúng hết. Không, nàng không có chồng có con chi hết, khi nàng mới tới ở còn la, lần lần làm quen với chur quí cô gần đó. Gái bên nàng (cái phố kế) có một bà già độ chừng năm mươi tuổi, tên bà là bà tư Thâm, bà có con trai, mà con bà đi làm việc theo tàu bi'oa, ít khi về, nên bà ở nhà có một mình bà với một con tớ gái tên là hai Đầu hôm sớm.

Bà tư Thâm thấy nàng ngộ nghĩnh, tiết tháo, làm ăn vén khéo sạch sẽ, dễ thương (tánh mấy bà già hễ thấy mấy cô con gái thì hay rủa, coi tr' công ăn việc làm, nên nếu con ai ở gần sân xó cửa đều hiểu đ'ra nào nên hư h' t' thấy). Nàng về ở đã hơn một tuần lễ rồi, mỗi bữa sớm mai đi chợ một l'c rồi về lo nấu ăn uống xong, đoạn lấy đồ ra

thêu thùa may vá, tuy là làm quen với chur quí cô chớ cô không có tới nhà ai mà chuyên vãn. Bà tư Thâm thấy vậy mới mời qua nhà may vá và đàm đạo cời với bà. Vì thấy người già cả tuổi tác nên nàng vâng lời qua chơi.

Bà tư Thâm mới hỏi : Cháu năm nay đăng bao nhiêu tuổi, chồng con có chưa, cha mẹ ở đâu, vì sao mà dọn phố ở đây một mình hiên quanh.

— Thừa di cha mẹ cháu đã về quê rồi hỏi cháu còn nên tâm, để lại có hai chị em, di cháu mới đem về nuôi dưỡng, di cháu tên là sáu-Các, có tiệm bán hàng xén tại châu thành Cantho. Cháu năm nay đăng hai mươi lăm tuổi tên cháu là Phạm-thị-Trung. Hồi năm kia di cháu gả cháu cho tên chệt Trình-Liêm chủ nhà hàng bán cơm tây ở Mytho. Cháu không ưng nhưng di cháu rầy lăm, thua di, cháu cũng nghi hết, nhờ cơm áo ai mà lớn, nay việc dựng mối gia cang, phận gái có hai bên nước, biết đâu trong đục mà lọc lừa, muốn cho vui dạ di công dưỡng dục, nên cháu ưng, nó cưới cháu đem về Mytho.

Nói cho phải, thiệt cháu cũng có phước, chồng cháu cũng thương nhưng mà ruồi tay, tiệm buôn bán coi mỗi không khá, vì lúc ấy tại Mỹ ở mấy thả họ bày tẩy-chay Khích-trú nên tiệm cháu phải ế. Lại có tin bên Tàu qua, nói rằng ông già chồng cháu đau nặng, chồng cháu mới sang tiệm lạ ch Annam, rồi cho cháu một ngàn đồng bạc, biểu cháu mượn phố, ở tại Mỹ mà chờ nó qua. Cháu cũng y lời, chồng cháu về bên Tàu đầu đăng năm tháng lại có tin rằng chồng cháu phải mang bệnh t iên thời mà t ác. Cháu lấy làm bối rối, tuy là khác nước mặt: dầu, hể đà h gá, nghĩa cháu trần cũng đến là duyên can lệ, cháu cũng rầu cho phận số cháu chưa bao lăm t ối mà hết một đời chồng.

Di có lẽ cũng biết đất Mytho là một cái rừng tứ phương nhiều cô con gái ạc lải đến đó rất nhiều, vì vậy mà thành một cảnh cời bởi quá độ. Minh không chồng có thể nào ở đó cho yên đã biết rằng con gái thung dung, đầy đường chạt ngổ, nhưng vì ánh mấy cậu công tử, bợm làng chơi hể họ thấy cô nào không chồng thì họ thường hay rù

ong rú bướm, đặng luyện vành vô chủ chi hoa, Nhứt là mấy cô vợ chệt như cháu đây có nhiều người chồng có sờ sờ mà còn không thể ở yên với họ thay, huống chi là cháu.

Vì vậy nên cháu mới tính lên đây mượn phố ở yên, như chỗ này thanh vắng vậy cháu lấy làm thích lắm.

— Sao cháu chẳng về Cantho mà ở với dì cháu, lại ở đây chỉ một mình vậy, nếu không sanh phương thể làm ăn, ở không thết mà ăn dẫu cho non cũng mòn núi cũng lở.

— Thừa dì, cháu cũng muốn vậy nhưng mà cháu nghĩ, nhà dì cháu thì chật hẹp phần buồn bán lớn, bán bè đôi ba n trời, lại còn có em cháu ở đó nữa, cháu cũng muốn đem nó về mà nuôi, nhưng mà dì cháu có công với nó từ bé chí trưởng năm nay nó cũng đặng mười chín tuổi rồi, nhớ em nhưng phải buộc lòng để cho nó ở cho dì cháu nhờ. Dẫu cháu có về dì cháu cũng thêm nhọc lo, chớ cháu cũng muốn về đất Cantho mượn ruộng má làm nhưng mà ruộng mấy năm nay cho mượn mắc quá, nhăm làm cũng không có lời lóm bao nhiêu, chỉ bằng cháu ở như vậy thuê thửa may vá cũng đủ ăn, chừng quen thuộc trên này rồi, cháu sẽ kiếm bè thể mua bán cũng đã g.

— Như cháu vậy ra đi mua bán lắm chi cho cực lòng, coi nơi nào từ tế ưag người mà nhờ tấm thân, dễ đặt ra phận nhược chất liệu bỏ, thì phải kiếm nơi từng các mả sữa trấp nâng khăn, chớ nay tuổi cháu cũng còn đang xuân, lẽ dẫu ở như vậy hoài đặng sao.

— Thừa dì, cháu không ắc là ở vậy có đặng cùng không, miêng là tới dẫu hay đó, chớ con ng ời đời dẫu đến bảy mươi cũng chưa dám khoe mình lành nữa đó dì.

— Ví như bây giờ có ai từ tế, phải chớn trao thân, vừa đôi xứng lứa cháu chịu chấng ?

— Thừa, cháu không dám chê ai hết, nhưng lòng cháu không quyết việc vợ chồng, cháu nguyên phát trời ở vậy

nuôi thân cho tròn thì quý lắm, chớ cháu nghĩ cho phần cháu, những phe vợ chệt khách như cháu đây, dầu ai có muốn đi nữa, thì bất quá là họ chơi thỏa dạ ước mơ rồi thừa thãi. Lại cháu còn nghĩ cho thân cháu đã đem mà gởi cho khách ngoại ban rồi, cái hoa xuân đã về tay khác đi rồi, nên cháu không đành đem chút nhụy hoa phai lợt này cũng ai là người nỡ giống cho đành, đó di.

Bà Thâm nghe thị-Trung nói vậy nên không nói đến chuyện vợ chồng nữa, bà thấy bề cử chỉ của thị-Trung vậy, nên bà nhận rằng ý thị-Trung đã bằng thật không còn muốn trao duyên cùng ai nữa. Bà mới kiếm chuyện khác mà giải buồn, từ đây mỗi ngày thị-Trung đều qua mà chuyện vãn chơi với bà và may vá cho vui.

Tuần thoán bóng thiếu quang qua lại, thị-Trung ở đãặng hai mươi ngày, lần hồi quen biết nhiều người nên thị-Trung lãnh đồ may vá nhiều, mới mua cái máy may về đặng kiếm ăn qua ngày tháng, thị-Trung lại sẵn có vốn năm bảy trăm để cho vay cũng bộn.

Nhắc lại thầy Lương-minh-Cao, lúc này thầy còn đang dò hỏi, nghĩ suy cho phần kẻ tự, mỗi ngày thấy thấy nàng thị-Trung lòng thấy cũng đẹp, cũng ước ao, thấy cũng có nghe nhiều người quá khen tánh hạnh thị-Trung mà còn lưỡng lự. Tuy là cô Liễu-Dung nói vậy mà biết lòng thật tình chẳng, có lời tục rằng: Sung ngái một lòng, bươi bông một dạ, ai ai cũng máu đổ đầu đen, tánh phụ hơn đều nhem bịnh ghen, hồi đầu nói tốt tốt rồi gay mắt, có biết chừng đâu mà độ lượng. Thấy tính toán xa gần, họa phước thật vô môn, việc của người trước mắt thấy, thấy thấy câu duy nhưn tự triện chẳng sai, thấy biết rõ nhưn tình thế sự làm sao rồi nên thầy muốn bỏ qua việc ấy.

Thầy muốn bỏ qua, nhưng mà đặng đầu, do nơi câu vận mạng người đời, do nơi quang hệ gia cang, sự nên hư nó bản buộc nơi lòng thầy bỏ qua mà lương tâm thầy hay nhắc nhở.

Ngày kia thấy thấy Thị-Trung ngồi đàm đạo với bà Thâm, thấy dòm vô nhà thấy Thị-Trung rõ ràng rồi, trong lòng bứt rứt lắm, thấy muốn bước đại vô mà tỏ tình âu yếm nhưng thấy e mịch bụng bà Thâm.

Thấy đi qua đi lại năm bảy lần mà không dám vô, thỉnh lình thấy nghĩ sao chẳng rõ, mà thấy đi đại vô.

Khi thấy bước vô tới cửa thì Thị-Trung đứng dậy chào thấy một cách lịch sự, rất có duyên, chào rồi Thị-Trung bước ra cửa sau mà về căn phòng nàng mượn.

Thấy vô mà làm gì, vô mà hỏi hang lại rồi, dọ xóm chầu trăn, thấy bước vô, cô bước ra, đem đồ ăn quan từ dư a, ủ sắn mặt anh hùng lắm nhè, thấy muốn tỏ đôi đũa cặn kẻ, cô vội về một nước cho đang.

Nhưng mà may, may cho thấy miệng khỏi ngở ngàn, rồi lại ruồi, cho thấy mặt chưa mắng nguyên.

Bà Tư-Thâm liền đó cũng chào thấy rồi mời ngồi nơi ghế.

— Thấy Tám, thấy đến tôi chơi hay là có chuyện chi thấy Tám,

— Dạ, dĩ có lẽ lấy làm lạ, bữa nay tôi đến thăm dì lắm, tuy là ở một gian phố nhau. tôi lại ít khi tới dì, nay tôi có một việc muốn cậy dì, nhưng sợ phiền lòng dì, vì vô sự chẳng viếng thăm, nay hữu sự lại tác cẩu, nên mấy ngày rày ngán ngại đó dì.

Bà Tư-Thâm nghe thấy nói mở hơi thì bà đã hiểu rồi, vì cũng có nhiều người đã đến gặp bà nói đàm cô Thị-Trung mà bà không chịu. Chẳng phải bà hiềm công, một là bà thấy Thị-Trung không quyết kiếm chồng, mà nét hạnh cũng đáng mến. Bà Thâm cũng là miệng lưỡi, cũng là tay mai mối mà lòng dạ biết độ suy, biết phải quấy. Nếu bà đem khoa ngôn mà rủ quyến một người con gái phẩm giá cao lòng bà không nỡ, ngày Thị-Trung mới đến chơi, bà đã xóm thử rồi, bà thấy Thị-Trung cách ăn ở và khôn ngoan bà dễ ý thương rồi, bà không muốn dục hục cho Thị-Trung,

nên bà không hỏi đến nữa. Nay bà nghe thấy Minh-Cao nói mấy lời rao cô bà đã rõ mà già không biết bởi rằng : Thấy muốn cây dâu chỉ xin thấy nói rõ, tôi không nên chấp dâu, tôi không bực hỏi dâu, một điều là tôi xin thấy cảm phiền, vì như việc của thấy tin cây tôi, mà việc ấy là việc không thể tôi dùm đăng, và việc ấy là việc quang hệ đến gia công thấy, mà lại câu bắt phải về tôi, ắt là tôi không dám làm ơn đó.

— Cha chả là khó, bà già này nói câu đó, chắc không thể làm ơn cho mình rồi, thấy Minh-Cao tưởng thầm vậy nhưng mà để lời phải nói luôn, dâu đăng dâu không tới dâu hay đó.

Thưa di, theo lời di mới nói thì di đã rõ sự tôi yêu cầu đến di, thật vậy, tôi đến xin cây di việc tót tở đó.

— Tót tở với ai nữa, tót nào đã quán chắc nơi thấy rằng rằng kia, còn tót tở dâu đăng, xin thấy chớ phiền, tôi đây dâu phải vợ ông tở mà xe quán xe lều cho đăng, lời chánh lý tôi xin khuyên thấy chẳng nên ham vui mà mua náo sự nhà, chẳng mấy khi thấy sở cây đến tôi, tôi thương thấy thật, vì từ tôi còn niên thiếu đến tuổi này, tôi tỏ thật với thấy rằng tôi chưa thấy đăng bà nào như vợ thấy, thật là một người nên kính mến nên yêu thương, thấy lấy làm hữu hạnh hơn ai lắm. Xin thấy chớ nên đuổi phước đi mà kêu họa tới, đã biết rằng cô Tám là hiền lương đức hạnh mặc dầu, sự hiền ương đức hạnh là cái phước của thấy nên khiến cho thấy đăng vợ vậy đó. Lời thấy xoắn qua cũng biết cho cô Tám là người không biết hung dữ là gì rồi. Tôi xin thấy phải rõ như vậy, cô Tám từ bấy lâu không hung dữ là vì cô chưa có sự ức lòng, gay mắt trái tay cô chưa biết ghen tởng là gì, vì thấy chưa đáp đến trận mê hồn. Ở đời như cô Tám vậy, đăng bà dễ có mấy ai, gia đạo của thấy bình an như tờ giấy trải, thấy có nhớ chuyện của ông phủ Nguyễn-hòa-Thịnh ở Rạch-giá hôm tháng rồi chăng ? Ông mới dời lên Giadinh ngôi chủ-quận tại Hốc-môn có một người vợ bé, con gái của ông phán Hổ-thạch-Lân, huy

tri rồi. Vì bị cô phủ hay, ông muốn căn phở kể tôi đây, cô phủ lên bát đặng làm như đám giặc chòm, xóm này ai cũng biết đều hết. Bây giờ ông mới cho cô bé vô mượn phở đầu trong Bà-chieu chưa biết. Tôi thường thấy chuyện người đời rồi, tôi đặng thấy gia đạo thấy, tôi rất mừng cho thầy và yêu cô Tám lắm.

Bà nói cho một hồi dài sọc lăm cho thầy ngơ ngẩn lăm tai mà nghe bà diễn-thuyết. Thấy vốn là người hay đáo để sự đời, thấy cũng biết nghĩ như mấ lời bà đã nói vậy, nhưng chẳng rõ sau thấy buộc mình phải yêu cô Thị-Trung vô hạn. Thấy nghe nhắc lại sự thầy đã hiểu rồi, thấy nỏi muốn kiêu ra về, coi quăn cái đều vượn vấn lòng, thấy nghĩ lại, tại mình mở hơi lờ, không lẽ hèn thính mà chịu, nên thầy nói rằng :

— Cám ơn dì lắm, mấy lời dì dạy khuyên tôi đó đều là chánh lý vậy, thật gia đạo tôi hóa hảo hơn ai, tặt lòng tôi vui vẻ vô ngần, tôi còn muốn chi đều khúc mắt thế đời, nhân vì dì chưa rõ cho phận sự tôi, nhà tôi cũng dư xài, cha mẹ tôi củ g người danh giá, có một mình tôi là trai, từ ngày lo bề cang lệ cho tôi đến nay đã bảy tám năm rồi mà chưa có bề kê tự. Vì vậy nên vợ chồng tôi đã đồng một ý với nhau về sự tôi đến cậy dì đây. Tôi đến cậy dì là tự tôi, mà còn sự tôi cậy dì là do nơi ý quyết của hiền thê tôi nhiều phen khuyên phải, chớ thật là lòng tôi không chủ ý đến, tôi rất dấn dè dự dè đã lâu lắm. Nay nhân vì tôi thấy cô Thị-Trung ở căn chót kể dì cậy vừa ý tôi lắm. Tôi chẳng phải muốn quết cho đặng, tôi muốn hỏi cô coi có thuận lòng chẳng, nhưng mà tôi là trai e đến hỏi ngay nơi rặng thì ra lẽ tôi làm phai danh tiếng nàng đi, tôi xin dì làm ơn dùm tôi, dò hỏi ý nàng rồi cho tôi biết, tôi sẽ liệu sẽ cho biên thê tôi hay, rồi tự nơi lòng nó chịu cùng không mà thôi, chớ tôi nào có yếm ản sao đành.

— Thấy có gặt tôi chẳng? cô Tám hiểu từ đã đã h, tôi cũng nhận quyết cô thấn lương thật mọi việc tôi đến tính rằng cô phải tùy thầy tắc, nhưng mà việc này đây khó mà tính lắm thấy Tám à.

— Thật vậy chứ, di đáng là cha mẹ tôi, nào tôi dám phỉnh gạt di sao, xin di tình tôi.

— Tôi chẳng dám chẳng tình, lại có đâu sự nhọc cùng thầy, nhưng thầy nán đợi mai, tôi hỏi ý cô Tám coi, như quả cô thuận tình, thì chính mình có cậy tôi, tôi mới dám làm ơn cho thầy đăng.

— Như vậy thì lấy làm thắm cảm di lắm, tôi vững lòng lắm, tôi dám chắc là nên việc lắm, nhưng tôi xin di như di muốn hỏi ý vợ tôi, di chứ nên nói ngay rằng tôi muốn cùng cô Thị-Trung.

— Tại sao vậy thầy, hay là thầy đã có tỏ thật rồi mà cô Tám không đành Thị-Trung chẳng ?

— Chưa, tôi là nói đâu mà đành không đành, nhân vì tôi biết vợ tôi rất sáng lòng với tôi về vụ lập tiểu thiếp, nếu nó biết đăng cô Thị-Trung thì nó hơi lo tin gấp, như vậy tôi không thời giờ mà dò lòng dạ cô Thị-Trung đó di.

Đã biết rằng cử chỉ của cô mà di, tôi và tiên bà trông vào đều nhận ngay cô là đang nên một người danh tốt, bề ngoài mặt thì vậy mà bề trong phần sự với chồng, và đều cư xử với vợ tôi, làm sao mà rõ cho thấu, nên đều cần nhứt là tôi muốn gần với cô đăng tôi dò tình ý trước rồi mới dám tỏ thiệt với vợ tôi mà đem về.

— Như vậy thì đề mai rồi sẽ hay.

— Dạ xin di ráng thì ơn dùm, tôi chẳng dám quên, thôi xin kiếu di tôi về.

* * *

Một tòa nhà nguy nga đồ sộ, cất theo kiểu kim thời co; ra rất đẹp đẽ, trước sân có hồ sen kiển vật, sau nhà có cây trái thảo hoa, dóm chung quanh nhà, nhằm lúc tháng tám, thấy rặng lúa tươi xanh. Cái màu lúa xanh dợt ửng vàng coi vẻ vui đẹp buổi nào buổi nấy bằng cái chén cơm, nhằm sức lúa còn đang vược nở, trên ngọn so, bằng bằng như chỉ giã. Nếu đăng gặp năm mưa thuận gió hòa thì mạ lúa nầy thế nào cũng trổ mùa lắm đó. Hai bên hông

nhà có hai cái lằm lúa, vách xây gạch, trên lợp ngói móc, trước sân lằm, lót gạch tàu coi sạch sẽ lằm, lằm này đựng chừng 15 ngàn gia lúa mỗi cái. Nhà và lằm ấy của ông Lương-minh-Trí, điền-chủ tại Soctrang, ông Lương-minh-Trí là người hiền lương, nhân đức, nội tỉnh Soctrang ai cũng nghe danh. Ông tức là ông thân của thầy Lương-minh-Cao làm việc tại Đông-pháp Ngân-hàng.

Ngày kia ông Lương-minh-Trí, sớm mai thức dậy, thì có đưa ở đem trà cho ông uống, xong rồi ông dậy phải dọn cơm cho ông điếm tâm sớm. Bà Lương nghe ông muốn ăn sớm bèn hỏi ;

— Bộ bữa nay ông muốn đi đâu mà ăn sớm vậy ?

— Bữa nay tôi muốn đi vãn điền chơi, hôm qua chú tãn Khao-Hoạch có cho hay rằng lúa kỳ nhứt tốt lằm, lúa kỳ nhì cũng dặng sung sức lúa kỳ ba bị mấy người thiếu mà phải đợi lúa dầm, nên cây mới dứt tay hai bữa rày, như mụ muốn đi coi chơi thì hơi trễ nó dọn cơm ăn, và sửa soạn chiếc tam bìn, kiêu ghe hấu nhỏ bốn chèo, dặng đi vô mấy ngọn rạch nhỏ cho tiện.

— À, nói tới chiếc ghe hấu nhỏ tôi mới nhớ, còn chú Trương-văn-Thông ở Cantho lãnh dặng chiếc ghe lớn của mình, chưa xong xuôi chi hết rồi trốn biệt đến nay, ông có dầm tờ có chưa mà xưa rày không nghe tin tức vậy ông.

— Ồi, mụ sao cứ nhắc đến lằm chi, chú Trương-văn-Thông trên đời này biết mấy, bởi người nghèo mới sanh tâm như vậy, lại chú hay lằm nhần tham lợi, lãnh bốc mạng của thầy hương sự Quới và ông huyện Lê-bái-Tướng, rồi bị việc nhà sao đó chú đi đi về về hoài mà không tiêu xài hết mấy trăm đồng bạc của mình rồi chú trốn biệt. Nghĩ lại bấy nhiêu đó mình cũng không đến đời nghèo, thừa có đó thất công rồi bỏ tù chú lại có ích chi mình, lại của ấy trông gì lấy lại dặng mà mình phải mang tổn đức.

— Tôi cũng biết nghĩ như ông vậy, như ngà mà tôi giận người không biết đều, phải chi chú có lỡ xài hết thì trở lại làm

cho mình mà trừ, nếu chú có sự ruồi ro thì tỏ thật dầu phải dùm thêm chú cũng không hại gì, vì mình còn công chuyện làm nhiều lắm chớ phải thôi sao. Nếu ông cứ dùng dưỡng mấy tay lương gặt hoài thì chúng nó ăn quen cứ 10 giực của người ta mãi. Mình thì chẳng nói chi, ví như nó giựt của người ít tiền thì tôi nghiệp cho họ là đường nào.

— Nếu nói như vậy thì cứ chuyện đời đâu mà nói, như nó ăn quen dầu cọp cũng phải mắc bảy lựa là chồn. Còn như người nào phải bị tay nó giựt của thì chẳng qua số phận họ phải chịu mà thôi, chớ mỗi người đều bị vậy hết sao? nó muốn giựt của ai cũng đáng sao! nếu vậy hay tin rằng có trời đất thánh thần thì tôi xin vậy chẳng nên có hờn kể tếu như.

Hai vợ chồng già đang cãi lầy việc đời qua lại nghe qua cũng có vẻ tâm trầm, k cơm dọn rồi, ông bà đều ngồi lại ăn, vừa rồi bữa cơm thì có tân khạo-Hoạch bước vô, ông Lương-minh-Trí rằng: Tân-Khạo, kẻ trẻ nó dọn cơm ăn rồi đi.

— Dạ tôi ăn rồi.

— Như ăn rồi thì ra biểu trẻ lo sửa soạn chiếc tầm bắn ghe hầu rồi đi.

Ngoài trại ghe, hai tên bạn một đứa tên là ba Tốt, một đứa tên là hai Giỏi. Tốt thì đánh quai chèo, Giỏi thì đang rửa ghe, vừa làm vừa điều cợt. Tân-khạo-Hoạch vừa bước ra tới thấy hai đứa đang lo lẩn mà giỡn nhau nên dừng chơn nghe Tốt nói rằng:

Anh hai, tôi đỡ anh biết muối và đĩa xứ nào nhiều hơn hết?

— Ở đây muối với đĩa cũng là nhiều vậy lựa là ở đâu, mấy dóc tỏ quá, mầy có đi đâu mà biết đâu nhiều đâu ít, ăn cơm đây mà hay nói chuyện xa vời quá

— Anh làm rồi đã, họa là anh lẫn quần bên dít vợ, chớ tôi không vợ con, nay tôi ở xứ này, mai tôi ở xứ khác, tôi tôi theo làm anh à.

— Mày nói nghe thông quá vậy mày biết nói nghe chơi.

— Không đâu nhiều cho bằng xứ Camau, miệt Canh-đền, muối kêu như ống sáo thổi, đĩa lên tợ bánh canh.

— Thằng giỏi quá há, buồn nghe mấy hát chơi cũng ngộ.

— À, năm ngoái nghe anh, tôi thất thời theo bọn đi cấy xuống Camau, bữa đó cấy cho thầy hội-đồng Lâm, có một con đó, trời ơi, cá thấy cá dương vi, anh thấy cũng lộn bánh mì nữa anh à.

— Thằng nói nghe tục tiêu dơ dáy quá, cái gì mà lộn bánh mì, họ nghe họ chưởi mầy lời sọ đã.

— Nói chơi với anh vậy mà, con đó nghe anh, quần vo sát vẽ, lời bộ giò coi trắng nõn coi tình quá. nó thấy tôi ngộ trai và bảnh lảnh, đi cấy mà mặc áo xà-tô rách nên nó hò gẹo tôi anh.

— Hò sao mà mày biết nó gẹo mày?

— Nó hò : Áo bà ba cái vắn cái dài, em may cả đồng anh không bận, bận hoài cái áo xà-tô.

— Rồi mày có đổi lại không ?

— Dễ không cho mà coi, rồi tôi hò lại như vậy (vừa nói vừa hò, Xà-tô tu, nó xấu mặc chớ dễ nhìn, mặc chơi nhiều túi đựng đựng cục kuối tình của em.

— Thằng lảnh tuệt.

— Bảnh lảnh mà, tôi chớ phải ai sao, mà đồ anh biết mấy con đi cấy, ra ruộng đông dầy mà trống lỗng đông không, nếu tụi nó mặc áo rồi ầm sao hông anh ?

— Thằng rảnh mặc quá, mày hay tiem kiếm nhiều chuyện quá, biết thì nói nghe chơi.

— Anh ở ruộng mà ke quá, nếu tụi nó mặc áo, nó làm bộ moi tay moi dò, rồi ngồi bẹp dưới sình, nước xâm xấp, nó áo có ai hay đâu.

Tân-khạo-Hoạch rình nghe cũng khó nín thở, nên thằng Tốt mới giựt mình: day lại ngó, thấy Tân-Khạo hai tay xe lia bộ quai chèo, và liền đứng giậy, hỏi Tân-Khạo rằng: Thưa chú Tân-Khạo chẳng hay lấy chèo mới hay là chèo cũ.

— Thằng ngu quá mấy hể ghe hầu nào có bộ chèo nấy, chớ phải ghe lương trên sao mà chèo mới cũ, mau mấy. Còn thằng Giỏi, lơa đầu mà ngồi nghe nó nói rồi chuỗi coi; bơ thờ quá mấy, lao cho mau ông sửa soạn rồi, còn đợi bây đó. Tốt a.

— Dạ..

— Lấy chèo cho mau rồi đem chiếu gối và hỏi chị nấu ăn lấy đồ ăn đem theo cho ông, bà, vì bữa nay đi cùng ruộng chắc là trưa về không kịp. Khi xong rồi Tân-khạo-Hoạch vào tava cho ông Lương-minh-Trí hay đăng xuống ghe.

Khi ông bà bước xuống ghe rồi Tân-khạo-Hoạch bèn hỏi: bầm ông bữa nay sao ông không đem súng theo coi có chim không ông.

— Chim chóc đâu tháng nầy mà bắn, rãi rãt một hai con bắn làm chi cho mang tội.

— Bầm ông bà, năm nay thuận trời quá, nhờ phước ông bà năm nay tá-diễn người nào cũng dư giã.

— May nhờ trời cho họ khá cho vui vẻ, kéo một năm chỉ cùi công lao cực nhọc. dăm mưa chãi gió, bôn phạn chú làm Tân-Khạo, tôi khuyên chú chẳng nên hà khắc họ tội nghiệp, Đứa nào hay biến nhác thì rầy la, dụ dỗ cho nó siêng, chú coi mấy người thay mặt coi điền cho mấy v điền chủ kia họ rất nên hong bạo, lương công eua tá-diễn mà làm giàu, rớt rồi họ cũng ra tro bụi, chớ mấy đời mà ăn cho bền.

Dạ, bầm ông, thật vậy, tôi nhờ ông thương đến, với số tiền lương ông cho và hai trăm công ruộng, tôi làm mấy năm, tôi cũng dư xài khá quá. Bấy nhiêu nhờ trời độ cũng giàu nho nhỏ vậy, lựa là làm theo mấy anh Tân-khạo kia

mả làm gì, như như ông bà đây thật là đáng quý yêu của tôi và hơn hẳn lắm, tôi thấy nhiều ông chủ ruộng có bay thẳng cánh, mà họ tay cầy cõ hơn-diễn quá, lúa để cho hơn-diễn vay ăn, trộn lép vào, lại là lúa ảm nữa. mà một gia phải trả hai còn bạc thì cho một đồng tới ba gia. Mỗi lần Tá-diễn đến vay lúa hỏi bạc thì căng răng, nhiều chuyện éo le lắm, vì như ông bà đây không cho vay, thật là ít có ai vậy lắm.

— Hồi tôi mới khai mở đất này, tôi cũng có dùm ăn cho họ vậy, nhưng mà lúa tôi cho có mười ba, bạc thì cho mượn mà thôi. Có nhiều anh Tá-diễn rất nên nghèo khổ quần áo không lành, mà họ không lo làm ăn mới là quá, mỗi lần vay lúa bạc về, thì cứ lo rượu chè bè bạn, rủ nhau bắt rùa, săn kỳ đà, rắn hổ mả ăn uống, vui chơi. Tiền lúa mình ra biết làm sao, phải lo chắt giữ, rá la mà khó nhọc, họ mới chịu làm, nếu để họ chơi bời bỏ phế ruộng rồi tới mùa thất bác lúa đâu mình lấy. Vì vậy mà mấy chủ-diễn họ làm khó dễ cũng không khá trách, việc đã choán mắt tôi rồi, nên tôi ựa chọn những người có dư dả chút ít mà cho mượn lấy lúa ruộng không cùn đủ dùng, cho vay thêm nhọc, mà mang tổn đức lắm.

Tôi chủ đang nói việc đời với nhau, ghe hẩu đã chổng vô rạch nhỏ, bà Lương đứng sau lái ghe vùng kêu Tân-khao Hoạch bởi rằng: Chú Tân-khao ruộng cấy đều đặn, thiệt tốt quá, họ có cấy lúa sớm không chú?

— Dạ có, mỗi người đều có cấy đôi ba công đặn ăn.

— Lúa sớm họ cấy giống chi vậy chú?

— Dạ tôi biểu họ cấy rồng lúa Nàng-Huớt và lúa tiêu mà thôi.

— Phải đã, hai thứ giống đó ngon cơm hơn hết, mà có ai cấy nếp chăng?

Dạ nếp thì có một mình tôi và anh bộ Bảy cấy nhiều hơn hết.

— Sao không ai cấy, lại có một mình bộ Bảy và chú cấy

chỉ nhiều vậy ?

— Dạ, tôi tính nếu nhiều người cấy, mỗi người một ít thất công quá, nên tôi và bộ Bảy ít cấy lúa, để cấy nếp cho nhiều, đến mùa gặt hái đổi lại với nhau mà dùng tiện hơn.

— Mà chủ cấy giống nếp gì vậy ?

— Dạ, tôi cấy nếp ruối còn anh bộ Bảy cấy nếp sáp.

— Hai thứ nếp đó, thứ nào đậm cơm đẹp ngon chú ?

— Dạ thứ nếp sáp ngon hơn, có thằng Teach-Keo đang thỏ đậm cơm đẹp khéo.

— Ủa, sao dám năng nạy bộ sâu lặn sao mà bỏ hoàn vậy chú Tân-Keo ?

— Dạ, dám năng bọp nầy lớn ống cũng dễ trừ, ngặt bị cái lán sâu khó quá, tôi có cho cấy t ừ mà chết ết, phía cận ranh với thầy coi kia có một đám nấ g kim chừng ba chục công mà giết k ông chết, cấy ủa bao nhiêu nó ăn sạch. Lắm ông phía đất gò kể ranh Hươn -giáo Lanh bây giờ sanh thứ có nước ặng nhiều quá, qua sang năm chắc phải cấy mới ặng.

Ông Lương-minh-Trí hỏi : Ai làm miếng đất đó ?

— Dạ, của tư Phát làm hai mùa rồi, năm nay nó rên tốn công nhiều lắm.

— Nó có tin mua trâu mùa tới ắm chăng ?

— Dạ tôi có nghe nó tin, nhưng mà ruối năm nay nó bị thua ết năm sáu trăm đồng, nếu mùa nầy trúng thì có lẽ nó mua ặng.

— S o chú không rầy nó, để nó chơi cờ bạc hoài biết đời nào cho ư giả.

— Dạ, thưa tôi cũng hằng khuyên nó chớ, nhưng làm thế nào nó cũng tái bị khốn một ít lần rồi nó mới biết tự hối, năm nay tôi coi bộ nó cũng sáng rồi.

Vừa đàm đạo việc làm ăn, vừa nhấm xem tứ phía, hai ông bà đông vui mừng, vì ruộng tốt lúa tươi, thời giờ như nháy mắt, đi chưa cùng ruộng mà trời đã trưa nắng, hai

ông bà với chú Tân-Khao mới vô mười ghe mà nghỉ và cơm nước.

Ăn rồi ông dạy đậu ghe lại cho hai tên bả ăn uống luôn, ông đang phi phà điệu tước coi rất vui vẻ, bà cũng nhai chưa dập bã trầu, thì thỉnh linh ông đau bụng mới kêu bà nói rằng : Cha chã, sao cái ruột tôi khi không mà đau thắc ngan q á mọ.

— Sao vậy ông ?

— Có bị t đầu, nó làm như ai vậy vô trong bụng khó chịu quá.

— Tôi có đem chai dầu mẩn theo đây, ông hãy thoa bụng và nhều một giọt uống có bớt không.

Bà vừa nói, vừa móc túi lấy chai dầu và hỏi Tân-Khao biểu hai đứa chèo bương về.

Nhắc qua bà Tư-Thăm đến nhà thấy Lương-minh-Cao dò hỏi cô Liễu-Dung rồi mới tin thật là cô Liễu-Dung rất niềm nở về việc cưới tiểu thiếp cho thầy Minh-ao, cô Liễu-Dung cũng có mở hơi cay bà việc ấy. Bà về suy nghĩ sợ e Thị-Trung không chịu, rồi ra lẽ làm ơn cho đảng này mà m ch bụng đảng kia. Bà thấy Thị-Trung nhỏ mà ăn nói khôn, biết cư xử đời, biết kính nường người tuổi tác, bà sợ cái già mà sanh chuyện lếu đời. Ngày đó Thị-Trung mặc đi Cholon mua hàng dệt may khăn của nhiều người đặt may, nên không qua bà Tư-Thăm, đến chiều cơm nước xong bà Thăm mới kêu qua đàm đạo chơi.

Hai người ngồi đàm đạo, bà Thăm còn nói sang cháng, lần l n sẽ mở hơi, bà chưa kịp nói mà Thị-Trung hỏi rằng : thưa dì, chẳng hay hôm qua thấy Tám ghé dì có chuyện chi mà ngồi nói với dì lâu vậy dì ?

— Dì cũng muốn thuật lại cho cháu nghe chuyện ấy,

sẵn cháu hỏi đi cũng nên nói luôn cho cháu nghe, Thấy Tám đó ghé đây hôm qua chẳng có nói đều chi lạ hơn lạ cây đi đó cháu.

— Cây chuyện chi vậy đi ?

— Thấy cây đi dùm hỏi cháu coi có khẩn không vậy mà,

— Ủa, sao lạ vậy đi, thấy cây đi hỏi cháu có khẩn chẳng, khẩn làm việc chi cháu không rõ xin đi bày tỏ tôi tưởng.

— Đi nói thật cháu chớ phiền nghe cháu, đi đây tuần tuổi này, đi cũng chẳng muốn cho ai nói đi là thầy lay bả chuyện, hơn vì thấy Tám cũng là người tử tế hiền lương, không lẽ thầy cây mà lơ làm cũng ngặt.

— Cháu chẳng dám phiền đi đâu, thầy cây thì đi cứ làm ơn, còu phận tôi là gái, việc phải tôi trả lời cho thầy rõ, bằng việc quấy thì thôi, chớ cháu phiền đi sao đặng.

— Chẳng việc chi lạ hơn là thấy Tám cây đi nói với cháu rằng : thầy muốn cùng cháu trao duyên giai ngẫu, nè cháu, đi chẳng phải là ấu ả lộc mà nói theo thầy và dục lòng cháu phải hư đâu. Cháu cũng nên ưng thầy Tám đặng mà nhờ cơn sốc mấy vạn mình, thầy cũng là người giàu có danh giá lắm,

— Thưa đi, nếu thấy Tám mà có lòng thương tôi, thì quý cho tôi biết mây vì như tôi, phận còc đâu dám mang giày thân gà dè chi gần phụng, một đén hỏ thẹn cho tôi, hai nỗi sự sanh cho thầy, thưa thật, tôi chẳng chê mà cũng chẳng dám ưng đó đi, xin đi làm ơn trao lời lại rằng tôi rất dòi ơn thầy cớ cấp lắm.

Thị-Trung vừa nói dứt lời, bà Tám chưa kịp tiếp, xảy đâu nghe tiếng giày khua ngoài cửa, ấy là thấy Lương-minh-Cao đi làm việc về ghé đó. Khi thấy bước vô tới cửa, Thị-Trung lật đật đứng dậy cúi đầu chào rồi xây lưng ra nhà sau về mất. Ưc thay :

Kẻ lừa cơ hội chuyện trò chơi,
Người lay xây lưng ruột rối bời,

Ướm tỏ sự mình yêu mến hằng,
Tình duyên chưa rõ có nên lời.

Thấy Lương-minh-Cao lấy làm tức tối, khăng rỏ bà Thâm nói sao mà Thị-Trung lại vội về như vậy, kè nghe bà Thâm mời ngồi, thị y ngồi rồi bà Thâm nói: Khó quá thấy, nó không chịu tôi biết làm sao, tôi mới vừa nói thì nó trả lời rằng phận nó hèn mọn không dám trèo đèo, lại sợ nói cô Tám hay mà khó cho nó.

— Di không có nói với cô rằng vợ tôi cũng sẵn lòng vậy sao ?

— Di kiếp rồi chi đâu kể thấy bước vô cho nó về liền, thôi thấy về nghĩ đề tôi phân trần phải quấy cho nó nghe coi nó có chịu không đã, nó chịu thì tôi cho thấy hay mà qua nhà nó thì thấy khỏi sợ nó trên đầu đặng.

— Di ráng làm ơn tôi cảm ơn lắm

Đoạn thấy kiều ra về mà lòng rất buồn bực chẳng rõ có đặng cùng chăng.

Nhầy Minh-Cao ra về rồi bà Thâm biểu con hai Đâu coi nhà bà vội vàng bước qua căng phố Thị-Trung, bà vừa vô tới, Thị-Trung bèn hỏi: Thưa di, bộ thấy Tám ghé nhắc nhở di đó chi ?

— Phải da cháu, di coi bộ thấy niềm nở cháu quá, thôi ưng phước cho rồi kéo tới nghiệp, thấy có lòng âu yếm, di thấy vậy cũng khá thương.

— Thưa, cháu gan sắt dạ đá chi mà chẳng biết tưởng biết thương, như mà khó lắm di tư, cháu cạn xét nhiều điều rồi, cháu cũng rõ tánh tình thấy không phải như các bạn làng chơi kia, khi yêu hoa niềm nở vì hoa, lúc mặng nguyện nảo nống chi nguyện.

— Cháu biết vậy sao còn dự dự nôi chi ?

— Dạ có dự dự chi đâu, thật lòng cháu sợ câu đặng

bà ai cũng như ai, máu ghen sao cũng châu mày nghiêng
răng đó thôi.

— Phải lắm, nhầm lắm, dì khen cháu cũng hay xét, xét
việc đời như vậy thì có chi quý bằng, trước khi thấy Tám
cậy dì mai mối, dì có nghĩ vậy rồi, dì cũng sợ cho p ận
dì phải mang câu việc người sao khéo tay khôn, một con
trắc nết tại phần q ỉ ma, cháu tuy mới dọn về ở gần đây
mà còn thân cận với ì tay, huôn chỉ là vợ thấy Tám
quen lớn đã lâu rồi, đi khá đi không sợ mịch lòng sao,
thấy đến cậy dì đã từ chối đôi ba phen. đến chừng dì dò
tình ý của vợ thấy Tám cũng sả, ông lo tiêu tiếp cho thấy
lắm, dì mới đem đó cháu, cháu nghĩ lại coi, nếu cháu cứ ở
vậy hoài cũng như cháu treo cá gương vô chủ cho bọn sỏ
khanh công từ bột họ theo mà phá khuấy hoài rồi ở sao
an ổn.

— Thừa dì, việc ấy có lo chi, ví dầu anh ền quanh
rào. vườn xuân cửa đóng, ai vào đâu, mặc tình họ theo rú
q ền cho môn hơi nhăm miệng rồi cũng hổ thẹn mà lui lần
đi gì khó, còn như lòng dạ vợ thấy tám mà đang hiển lương
đến bức bết lo kể từ cạo chồng thì hiểm chi nơi tử tế,
xét như tôi đây tuy là có c ục rường nian, chớ cũng là
hoa thừa nhụy rụng, một là không đàn, bức trao du ền
cùng thây rồi ra lẽ « thén sành sắp lữ màm thao, còn e tộ
kiểu lán màu khó coi, hai nửa là một sóng mà úp nhiều tộ,
làm sao cho khỏi xô bồ tiếng kua, dì thử nghĩ coi chị dâu
em chồng còn không tránh dặng rầy rà, huôn chỉ vợ lớn vợ
mọn. Ví như tôi có phước ặng thấy yêu chuộng m phụ
rầy tóc tơ xưa, thì sự ấy như tôi là đũa là đũa biết đều t ị
lương tám tộ an ổn sao dặng. Còn nếu vợ thây dặng hải hà
chi lượng biết vừa bụng chồng, biết đoạt công t ị, dì mới
nghĩ ra sao, có hải là để ấy làm cho tôi phải tận kỳ tâm
mà đến ơn hạ cố đi chăng? Vậy thì thêm cực lòng mệt
trí hơn là tôi ở như vậy có nian ăn nhiều, có ít ăn ít,
khỏe lắm mệt nghỉ, làm c ử cho thao, c ồng con mà làm chi nữa,
tôi chẳng phải là đũa ngán đời, nhưng mà tôi là con cuồn

thế rồi đó, xin đi tỏ lại cho thấy tám biết. Tôi xin thấy
đừng quá yêu tôi là để tôi mong ơn thấy vậy.

Mấy lời của Thi-Trung nói thiệt thà mà gấm thật khôn
ngoan đúng đắn, vì như thấy Minh-Gao mà nghe mấy lời
ấy thì cái sự yêu thương của thấy đó sẽ lên đặng bao nhiêu
nữa.

Nếu như một người nào làm mai mà gặp một cô ả nói
như vậy có nên lát dẫu kiêu mà về đi chăng. Vì lời ấy bà tư
Thâm ngó nghe cũng khá phục trí húa Thi-Trung lắm, bả
suy nghĩ phải lựa nói cách nào cho Thi-Trung xêu dả,
Thi-Trung vừa dứt lời bả Thâm bèn nói : Di khá khen cho
cháu quá, nhỏ mà can nghĩ việc đời đặng vậy, thử đi còn
đương xuân như cháu vậy lời ả nói không bị phản nữa cháu
đặng. Lời cháu nói ấy là lời buộc đi không thể nào dục
tâm cháu đặng nữa, đi cũng chẳng lẽ làm phiền dả cháu,
lại là việc của thấy tám sở cậy đi có ít lợi cho đi đâu,
nhưng vậy mà đi xin cháu cầm phiền nghe đi phản một
lời chút này nữa.

— Không sao đâu đi ngại, cháu đâu dám phiền đi, đi cứ
nói ngay ra, may khi có lời dầy dỏ thêm đặng, cháu cũng
nên nghe lắm.

— Này cháu, vả chẳng đi thấy thấy tám có lòng quý trọng
nặng tình, thấy nguyện trăm năm kết tóc cùng cháu, cháu
cũng thấy sờ sờ những bợn trắng tình gió sớm, hễ họ thấy
hoa xuân sắc thì nhấp nha nhấp nhón, ngồi đứng không yên,
đi qua chốc đi lại ghé. Họ rập rần như thả mớ treo mèo
lấp ó, nay tín mưa này mà bày kể nọ, kẻ bán thơ người
bạc bạc đặng làm cho xêu dả tuyền quyen, rớt ra rồi thì
ném hoa cho biết mùi hoa, còn phận mình thì gió mưa trời
kệ phong ba mặc tình. Ví như thấy tám tánh tình nho nhã,
thấy muốn cháu mà sợ cháu phải chịu tiếng tám, nên coi ý
coi, thấy đi ngan đây cũng không ngó ngà vào nữa. Tôi
ngại quá cháu, đi thấy tám cầm lòng cũng không dẫu,
thầy năn nỉ nhiều phen, về nhà buồn bức rầu to lắm, cháu

đầu không lòng đoái đến thấy dì cũng không dám ép, nhưng có lẽ đâu một người vì cháu mà thăm mà sầu, nay gầy mai xò như vậy cháu cũng đành lúng rầy sao ?

— Thấy yêu tôi, tôi cũng biết thương thấy vậy nhưng mà thương sao cho vẹn mà thương, càng thương kia càng, càng thương nữa sao, dì có lòng thương cháu và muốn cho vẹn việc nhà, nên dì cũng can lời, chẳng lẽ cháu làm hơi trung tri h liệt nữ mà nỡ để cho dì nhọc lòng khuyên dức, tôi xin để cho tôi huyên đãi ít ngày, đừng suy nghĩ lại coi có nên cùg không, rồi tôi trả lời cho dì rõ.

Thị-Trung nói vậy, nên bà chẳng biết sao nữa, nên nói rằng : Có vậy thì cháu hãy lượng lại coi phải thế nào, ấy là việc của cháu trăm năm vì phận đó. Bà tư Thâm nói bấy nhiêu liền đứng dậy ăn một miếng trầu rồi kiêu ra về.

Đay nhắc qua thấy Lương-minh-Cao về nhà cơm nước xong rồi vợ chồng ngồi đàm đạo coi rất nên vui vẻ, cô Liễu-Dung hỏi rằng : Hôm nay sao mình không viết thư về thăm ba má dặn hỏi thăm coi lửa năm nay tốt xấu thế nào, lúc này sao coi bộ mình lơ lửng quá.

— Sao mình biết tôi quên lửng, cảm ơn mình nhắc nhở tôi đó, hôm nay mà tôi quên lửng, có một cái thư của ba dưới nhà gọi lên nói thằng Ngôn và con Hạnh, hai đứa đến thi đậu bằng cấp sơ học rồi.

— Cơ khổ thì thơ, vậy mà mình nói mình không lơ lửng, việc mừng của em tôi mà mình quên cho tôi hay. Vậy chứ ba có nói tin cho nó thi lên trường lớn học không ?

— Bộ ba mừng quá rồi quên tin sao không rõ, nhưng mà tôi đã có viết thư trả lời và nhắc nhở rồi, tôi có mời ba giắc hai em lên đừng tôi tin việc ấy.

— Nói vậy mình có tin rồi, vậy thì quý lắm, còn ba má bên nhà thế nào ?

— Tuần rồi tôi có ông thư lúc này còn đông ken cây,

nên chưa biết lúa năm nay tốt xấu lẽ nào, cha mẹ nhà đều mạnh hết,

Hai vợ chồng đàm đạo đến khuya mới đi nghỉ, tuy là nghĩ duy có cô Liễu-Dung ngủ mà thôi, chớ thấy Minh-Cao ngủ sao đặng. Thấy nằm gát tay lên trán mà lường việc thấy, thấy mơ màng cái nỗi cưu mang, thấy nghĩ thương tấm mắng chi tình, biết thấy hữu hạnh mà đặng biến thể rồi nhưng còn lo cho bề kế tự phận làm trai, thấy nhớ đến cô Thị-Trung nếu đem nết hạnh vợ thấy và cô Thị-Trung ước để ở cùng một nhà thì quý quá, đẹp đẻ à dường bao. Thấy nhớ câu nói của bà Thâm thuật lại, nên thấy cứ trắng trờ mãi cho đến gần nửa canh năm mới ngủ đặng.

Việc của thấy và cô Thị-Trung tuy vậy mà lần lựa có hơn hai tuần lễ mà chưa xong xạ gì hết. Bữa kia thấy đi ăn về cơm nước xong rồi, mới lại nhà là Thâm mà dò.

— Thưa dì, cô Thị-Trung dì coi cô có sẵn lòng chẳng mà đến nay cô chưa chịu trả lời, xin cho tôi biết.

— Chịu thì nó không chịu, mà không thì nó cũng chẳng nói không, tôi đã hết lòng cùn thấy, mà mấy lời nó nói tôi đã thuật cho thấy nghe rồi, xét ra thì nó nói cũng phải, nó sợ cũng phải, chớ tôi coi ý nó dành thây lắm đó, vậy thấy cứ việc đi đại qua bề nó cho giáp mặt nhau mặc tình thấy o bề nó, chớ tôi đã ráo nước miếng rồi. Ồi cái con làm sao làm sao mà khó không khó mà dễ cũng chẳng dễ gì. Nếu phải mà có duyên tức dễ với thấy, may khi tạng mặt nhau rồi sự thương nó sẽ khiến cho nó ghen ngào không phương từ chối chẳng.

Thấy Minh-Cao nghe bà xuôi biểu qua nhà Thị-Trung thì cũng có bụng mừng nên nói: Dạ đặng, thôi để tôi đánh liều qua coi thế nào cho biết, mà ngạc quá, như mấy anh, mấy thây, ai cũng thường hay môi mép tráo trở, họ o mèo coi dễ quá, có một tôi sao dở quá, nếu buồn lời mà o bề dụ dỗ một người đờn bà sao tôi hay mắc cỡ miệng quá đi.

— Thấy sao dục đặt loài, thì cứ việc qua đại đi rồi tới chừng đó qui dục, mà thương nó nhấc cho mà nói chớ có khó chi.

— Tuổi, tôi cũng đi đại cho rồi, rồi rồi thấy kiểu bì Thâm mà qua nhà Thị-Trung. Thấy bước vô tới cửa thấy nhón gót đi nhẹ nhẹ, nên đã tới cửa mà Thị-Trung không hay, vì Thị-Trung đang ngồi nơi mây may mà may một cái áo. Thấy đứng rình Thị-Trung có hơn ba phút đồng hồ rồi thấy mới có ngón tay giữa mà gõ cửa nghe cộp cộp, chừng ấy Thị-Trung mới dục mình ngược đầu dậy, cúi đầu chào một cách rất nghiêm trang, mặc cô liếc lên, miệng cười hơi mác cỡ mà rằng: chào tầy mới đến xin mời thầy ngồi. Thấy Minh-Chao đứng thấy rõ ràng mặt Thị-Trung đứng chào một cách rất có duyên. Tâm lòng thấy hơn hờ nên quên lửng đến sự hổ thẹn, rồi lại buồn lời đến ghẹo rằng: Cảm ơn cô, cô ở có một mình, không lẽ tôi đứng mà làm rề với a, lời tôi nói chơi xin cô đừng gạ.

Thị-Trung nghe mác cỡ, bèn dấy mặt vào trong mà cười rồi nói: tôi đâu dám gạ thầy, rồi cô quay ra sau kêu con hai Đầu là đưa ở với bà T. àn mượn mua dùm một gói thuốc Job rồi trở lên ngồi dựa góc ván trướng vách, hỏi rằng: thưa thầy đến em có việc chi xin cho em biết.

— Tôi đến làm chi có lẽ cô biết rồi chớ, cô khéo hỏi ở thì thôi, xin lỗi cô chớ ha di tư (miệng nói tay cỡi qua bên bà Thâm). Lôm nay có lẽ có sự tôi yêu cần đến cô chăng?

— Dạ có, nhưng mà khó lắm thầy, thấy nghĩ lại cho phải tôi hèn mọn, thầy cố cấp đến tôi cũng độ ơn, lại cũng là may mắn cho tôi lắm nhưng mà cái may ấy chỉ chi ông tư bà nguyệt sớm, ấy nên cuộc tằm tằm ấy, hồi thấy chưa vợ, tôi chưa chồng thì may ấy mới đang tròn may, tôi năm em cũng thường nghĩ mà tiếc cho cái số phận tôi gặp thấy rất muộn.

— Cô nói nghe cũng phải đó chứ, nhưng mà ai ai cũng như hừu sờ phởn, xét coi từ tôi có ông mướn lo liệu thiếp đến nay, biết bao nhiêu là gái ở Saigon, Socrăng mà tôi không

vừa ý, vì cơ này cô mới dọn về đây tôi lại ặng lòng quyết dạ. Có lẽ ặng có duyên có ch mới kh ến cô về gần đây cho tôi phải dạ. Phàm ở đời ai là người m ốn hư đốn việc hư nên mà r ồi cũng do nơi số định. Tạo hoá mà ra thôi. Còn phận tôi, tôi cũng đã tin rồi tôi liệu rồi, dặng tôi mới dám. cô ới, cái gương chồng một vợ ai nấy, nó làm cho đất bing sóng dấy biết là bao nhiêu, tôi há đi chăng rõ, chẳng ghê sao.

Thấy nó đến đây Thị-Trung liền đáp rằng : thấy rõ vậy cũng ghê vậy mà lại muốn vậy, xin lỗi, hay là thấy muốn cho rồi rã ngĩa càng sao thấy không sợ cô đổ ghê sao ?

— Ở nhà tôi nó sợ dơ tay lắm, nó không dám đổ dẫu tôi biết ý nó lắm, tôi mới dám, nó có cho phép, nó khuyên tôi phải...

— Phải sao đó thầy, ở nhà loài phải thấy ?

— Không, cô hay chậ ngổ đốn tr ồng hoải, tội nghiệp quá.

— Chớ phải sao ?

— Phải kiếm tiền thiếp, bởi nó có lòng tứ tế vậy tôi mới dám.

— Nếu vậy thì chẳng hiếm chi người, chớ sá chi tôi là gái lờ thơi mà muốn làm chi cho nhọc,

— Đã biết vậy, nhưng mà yêu nhau vì nết chớ dẫu có hết chi người, tôi thấy cô tôi phải lòng, cô nỡ nào từ quyết cho đàng.

— Tôi không từ quyết, thấy thương, tôi dẫu nữ phụ thấy (khoái cái bao từ đực chưa) nhưng tôi xin thấy đừng để cho tôi mang câu : ý thân kẻ ả n người bồng, học chi cái thói giỡn chồng người ta thì tôi mới dám.

Thị-Trung nói đến đây kể con hai Đâu đem gói thuốc vò, con hai Đâu cũng là các cố, đi mua dóm thuốc về đã hên lâu không bị vò. Vì thấy hai người đang nói chuyện ngon giọt, nên đứng rình ngoài cửa sổ mà nghe dặng về học lại cho bà Thâm rõ, khi đem đề gói thuốc trên bàn rồi quày trở ra, Thị-Trung mới đứng dậy vò tay lên bàn thờ lấy cá hộp quet đem lại để trên gói thuốc rồi rót một chén nước

mời thầy Minh-Cao uống nước húc thuốc (dữ chưa, khách tới mà mắng mề nói chuyện gần khô cổ mới mời uống nước, thiệt nghĩ cho cái điệu trai gái nầy hể mới gặp nhan buổi đầu thườ g hay con cà, con kê con dê con ngỗng gì đủ thứ, đối đáp nhau sáng đêm tối ngày không mỏi miệng). Thấy nghe mời bèn lấy gói thuốc xé ra cầm một điếu, tay tài vo điếu thuốc mất liếc Thị-Trung mà cười, Thị-Trung cũng liếc cười đáp lễ rồi tiếp hỏi rằng: sao tôi nói vậy thầy tin lẽ nào.

— Nếu cô đánh vậy thì đủ thỏa nguyện tôi rồi, tôi không dễ cô mang ti ng chi hết, thầy vừa nói vừ: với nắm tay Thị-Trung, Thị-Trung lệ mắt thực tay nói rằng: Chưa gì hết, thấy sao gấp quá, từng thẳng mà lượm hoa rơi, ở cho có chí hơn người trèo cao mà, nước c ấy càng ngày càng tới, thấy vội chi liễu ép hoa nài là đều thường sự.

— Nè cô, trèo cao té nặng, đó là họ nói lẽ, tới đâu vị h đó cũng hề c ác tay, tôi đâu phải vội chi, nhưng vì cái sự thương như biển tràn ngộp mặt, n ày nay rất may mà dặng cô thuận tình, cái công cầm gáo đợi mưa mòn mỏi rồi, cô bá chẳng nghĩ vậy cho tôi sao mà tiếc mà trách.

— Nào tôi có tiếc chi, son giá gì mà làm bộ tịch, tôi đâu phải như ai mà mầu mè, nhưng tôi xin chớ vội, nếu thầy mà tin chẳng tròn cả việc, mà cái hoa k ô héo nầy tôi lỡ trao cho thầy rồi chừng ấy tôi biết làm sao mà chuộc lại, vậy cũng tội nghiệp cho tôi, xin thầy xét.

— Cô nói thiệt nghe vừa dạ, ấy là tôi thử cô vậy, chớ tôi chẳng phải lấy cuộc trăng hoa mà đối nhau là tình phu phụ đâu, bây giờ cũng khua a rồi xin cô nghĩ, biết nhau rồi tôi phải lo cho vẹn kéo cô chẳng tin tôi.

Thầy Minh-Cao bưng chén nước uống, dứt thuốc hút, liếc cười nhau lần nữa rồi từ giả về thì bà Thâm đã đóng cửa ngủ rồi.

. . .

Phình từng phình, phình, phình từng phình ấy là tiếng trống nơi trước rạp hát bóng Bát-cô (Casino de Dakao)

của bọn Cái-lương Tấn-văn-bang đang đánh đặng mời khán giả đến xem. Cái hơi trống đánh hoài cũng có tiếng tùng phình mãi mà chẳng hiểu sao nó hiệu nghiệm vô cùng. Nếu bữa nào trời thanh sao tỏ, trăng rạng ngời, gió phớt phơ, mà ở gần rạp hát mà nghe tiếng trống ấy, dầu không muốn xem nó cũng dục đi, cái tiếng của bọn Tấn-văn-bang lại dục phá su lăm vậy.

Cớ ấy nên trước rạp hát, xăn văn bầy trẻ nhỏ la ó om sòm, xen lẫn với tiếng trống đòi nợ góp coi vui vẻ quá. Quí-ông quí-thầy, quí-cô, trai tơ tấn, gái nòn non, người thì giắc vợ con, kẻ lại điệu bè bạn, xúm nhau mua giấy bán đà không kịp. Chốn hí tràng là một cái quán để cho thiên hạ mua vui qua lúc, mà lại là một cái trường g thế sự, bao nhiêu gương tốt xấu đều đem mà diễn trước mắt muôn người, ví như ai có tâm sự chi dầu nhem trong lòng, đến đây mà gặp một tấn tuồng rơi tầu vào tim, dầu cho lớp tuồng chán mấy chi hay, mà chỉ có một người ấy hay biết bao nhiêu mà nói cho cùng. Vì vậy cho nên bạn hát nào có một ông thầy ặt tuồng g rành rẽ như tỉnh, tuyệt vời văn vật, và đào kép văn van, màu mè tuyệt diệu thì mới có thể gom tiền công chúng đặng. Còn như mấy bạn chưa mấy gì danh tiếng khác thì trong thiên hạ kẻ ưa bạn này người thích gánh nọ là vì cớ tôi mới nói trên đây.

Ren ren ren, đúng tám giờ vùng nghe chuông rung, khán giả ngồi chật rạp, không còn một cái ghế nào sót, vì bữa nay là đêm thứ bảy mà lại nhằm lớp tuồng Túy-kiều ngộ Thúc-Sanh hay lắm. Nơi gian ghè hạng nhứt gần sân khấu, hàng thứ nhì phía tay tả thấy Lương-minh-Cao và cô Liễu-Dung ngồi hai ghế khích nhau. Tiếng chuông vừa dứt, kéo màn lên, trên sân khấu kép đào diễn tích, dưới khán đài thiên hạ loạn đời. Thấy Lương-minh-Cao bữa nay vì nghe hát lớp tuồng này trúng với tâm sự thấy nên thấy mới năn nỉ rủ cô Liễu-Dung đi coi đặng thấy cớ dễ mở lời ước nguyện. Vì vậy nên có một mình thầy giải nghĩa cho vợ nghe rành rẽ hơn ai hết. Trước kia tác-giả đã có nói cô Liễu-Dung là người đàn bà rất yêu của chồng, cô đã có khuyên

chôn cô cười tiểu thiếp, tặc giả chớ lấy làm lạ sao thấy Mìn - Lao còn dắc cô đi coi hát lam chi, còn dự nổi gì, cũng qua là thấy Mìn - Lao muốn dọ lòng cho chắc chớ tánh phụ nỡ ai ại không có bình : Bình ghen là bình có huôn, lúc bứt ại đau. Cái bình ấy thuốc dả mà trị vì vậy nên thấy mới sanh kế ấy lại cũng may lớp tổng khéo diễn nhằm lúc này, một đồng sáu cắc mà mua đặng câu dất nguyên có mắc đầu, tác giả đã thấu đáo tâm sự th y, chớ chi tác giả ngồi bán giấy chắc sao cũng đòi ượng mánh (1) là ít, đầu thấy không chịu trả, tác giả cũng kiếm chuyện kèn cựa cho tới sa-khâu (2) mới đặng cho.

Lớp này Túy-Kiểu ở tại lầu-xanh, Thúc-Sanh vì theo Thúc-ông đi buôn bán, nghe tiếng Kiều là đệ nhất tài hoa, nên đến chơi cho biết, hay đầu lại phải lòng, từ đây chữ tình càng ràng buộc, oan trái lắm đả mang. Thúc-ông rầy la không đặng mới đến quan đầu các, nhờ Kiều sắc sảo khôn ngoan tà tính đúng đáng, nên phải quan mới kêu Thúc-ông mà khuyên dứt rồi cho Kiều-học sánh đôi. Kiều mới khuyên Thúc-Sanh về tỏ thật với vợ là Hoạn-Thơ, bởi Thúc-Sanh ngời đại, sợ về tỏ thật ra may mà Hoạn-Thơ ưng thuận tại chẳng nói chi, nếu như rồi Hoạn-Thơ chẳng khấn chi thì thành lỡ vợ cuộc yêu thương vô hạn đ i chẳng, vì vậy mà làm cho hủ tương sinh nổi bọt.

Đến mười một giờ qua mười lăm phút mới vãn hát thien hạ chen chơn nhau ra cửa, ngoài rạp hát, kẻ lên xe hơi, người ngồi xe kéo, rã rã lui lần, còn những bợm làng chơi lại rủ nhau ăn uống rồi năm ba câu một cô, cùng là trai nào gái nấy còn dăn n au vui enộc thú riêng, việc ấy thường lệ nói đông dài cũng vô ít.

Đây nhắc qua vợ chớ g thấy Lương-migh-Cao về nhà, vì ngồi trong rạp đông ng rời nực nội, nên hai vợ chồng thay đồ mát rồi biểu con tớ gái nhắc hai cái ghế mây dài ra sân

(1) Liêng Quan-Đông nói ượng mánh là năm đồng.

(2) Liêng Triều-Châu nói sa khâu là ba đồng.

nằm chơi cho mát. Đêm nay nhăm bữa thứ bảy trời thanh bạch, trăng tròn vo dưới cội cây ánh dọi, trên nhành lá gió đưa, rất phải cái thú thiế cho những đôi loan phụng luận bàn bết bao nhiều. Cô Liễu-Dung hỏi t ấy rằng : Nè mình, tại sao mà chị Kiều lại phải bị lọt vào lầu xinh vậy mình ?

— Vì ông Viên-Ngoại là cha nàng Kiều bị thằng bán tơ có gieo họa, nên ôn phải bị quan quyền bắt buộc, rồi cho ông gặp nhăm cái t ú quan tham ô lại, nó không mình xét lại cứ k ão kẹp ông cho lòi bạc. Ông Viên-Ngoại và Vương-Quan là em trai của Túy-Kiều, trong lúc kiốn đồn dầu cho người tri cũng ra cùng phen thì cha và em đều bị gô g cùm trăn trói, gan ruột đã rồi nuôi, phen thì tiền của nhà đã bị những quân đầu trâu mặt ngựa khi lói xét bắt đó nó đã đoạt thâu hết đi.

— Quân đầu/trâu mặt ngựa nó ra sau mà lại kêu là đầu trâu mặt ngựa, hay à thì ở có có người ta mà đầu trâu mặt ngựa sao mình ?

Thấy Lương-minh-Cao nghe vợ hỏi tức cười bèn trả lời rằng : Người gì ại đầu trâu mặt ngựa mình, phạm hể quan q yon thì có lính tráng, để mà sai các mọ việc, nhưng vì họ không có lương làm hể dất lị h rồi thì vinh mặt như trâu, bí lị ớc như ngựa, p ách lối oai đàng, cướp giút của dân mà ăn, chẳng phân p ải quấy cho nên ông Ngưu Đu mới kêu là quân đầu trâu mặt ngựa chớ.

— Vậy tôi không biết chớ, thiệt chẳng còn ai ngu hơn tôi nữa da rồi sao nữa mình.

— Chừng nàng Kiều mới đem lán mình cho đặng chước cha và em.

— Đem bán cho Tào-kê vậy sao ?

— Phải đâu, tuy là nói bán mình, chớ thiệt là nàng gã nằng cho anh Mã-giám-Sanh làm bé.

Cô Liễu-Dung nghe đến đây vùng rói khỏi bài với Thầy Minh-Cao rằng : Chớ chi hỏi đó mà có tôi, mắc bao nhiêu tôi cũng mua cho mình, mình chịu không ?

— Nói gì việc đó ư lắm mà (chàng nói đến vừa nghĩ thầm trong bụng rằng : Sẵn trốn mình nói qua việc Thị-Trung cho rồi, còn đợi chừng nào nữa). Ví dụ như bây giờ có một nàng Kiều nữa mình chịu cho tôi làm Thúc-Sanh chẳng?

— Chịu lắm chứ, mà đời bây giờ mấy thuở có.

— Sao lại không có, tại mình không biết ở, đây rồi qua đời coi cháu mình sau, thì cũng có người đặc ra thơ hoặc là truyện chừng ấy chúng nó cũng nói như mình vậy, còn như truyện Kim-vân-Kiều này hỏi thuở đó có ai mà rõ hơn ông Nguyễn-Dư, rồi bây giờ thiên hạ nhờ ông đặc để lưu truyền lại mới biết rõ ràng vậy đó. Thế việc đời xưa chẳng hơi nào mà nói, bây giờ tôi hỏi thiệt mình . . .

— Hỏi chuyện chi thì hỏi đi ?

— Tôi hỏi vậy mà mình có thật lòng lo bề kế tự cho tôi chẳng ? Xin cho tôi rõ, ví như con nào mà tình tự với tôi, năn nỉ tôi về to thật cùng mình, như nàng Kiều năn nỉ với Thúc-Sanh vậy mình có ị chẳng ?

— Chịu mà, tôi đã khuyên mình nhiều lần mà mình làm lơ hoài, chã, bộ nay o dạng con nào rồi sao mà hỏi đó đó.

— Có chớ lý nào k ông, nhưng mà tôi cũng đồng bệnh với Thúc-Sanh, cái miệng mình tốt mà bụng dạ thể nào, ôi dò sông dò biển dễ dò, nào ai bề thước mà đo lòng người, đến chừng nghe tôi nói ra đây rồi tiền đâu đủ mà mua ghè mới.

— Mình đừng có nói tôi xấu quá vậy tôi không chịu đâu, dầu mình có mê sa con nào về búng rầy tôi, tôi cũng cam đành vậy có phước thì vườn tròn el ông vợ, vô phước thì xuống tóc qui y, chớ bác chước như mấy bà mấy chị họ không nghĩ. Họ vì tranh mền tranh gối rồi họ quên cả

THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DU VIETNAM
NATIONAL LIBRARY OF VIETNAM

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

Khương-Hậu thọ oan (Tuồng Cãi-Lương)	0\$50
Cửu-Nhĩ mạo Châu-Kỳ.	0 50
Đất-Kỹ nhập cung	0 50
Nghĩa-bộc minh oan	0 50
Quách-Hộc mưu sát Thái-tử	0 50
Ái Bàng-quí-phi.	0 40
Vô-Tòng sát tẩu	0 60
Cử-Kim Vĩ-nhân (Bài ca Cãi-Lương)	0 30
Hạng-Vô biệt Ngu-Cơ (Tuồng Cãi-Lương có hình)	0 50
Trăm Tịnh-Án.	0 60
Tiêu-Giao đoạt ngọc.	0 60
Đài yên Đoàn-hồng-Ngọc.	0 60
Hoàng-Đào Tương-Cồ (Tiểu-Thuyết trọn bộ 3 c.)	1 00
Bản dạ phi dẫu (Tiểu-Thuyết trọn bộ 4 cuốn)	0 80
Lương duyên tức đê (Tiểu-Thuyết)	0 50
Giai ngấn thiên thành (Tiểu-Thuyết)	0 40
Cô giáo Dư (Tiểu-Thuyết).	0 35
Tình đời Hồi-hận (Tiểu-Thuyết trọn bộ 2 cuốn)	0 70

Các thứ kể trên đây mấy hàng sách đều có bán ;

Ông nào muốn mua gì, (có huê hồng) xin viết thư
thương nghị hay là tới nhà nhà M. PHẠM-VĂN-
THÌNH n° 170 Rue Van-Vollanhoven, Cholon.

(Cũng có đủ thứ : Thơ, Tuồng, Truyện, Sách chữ Quốc-ngữ).

(Coi tiếp cuốn thứ nhì)

In lần thứ nhất

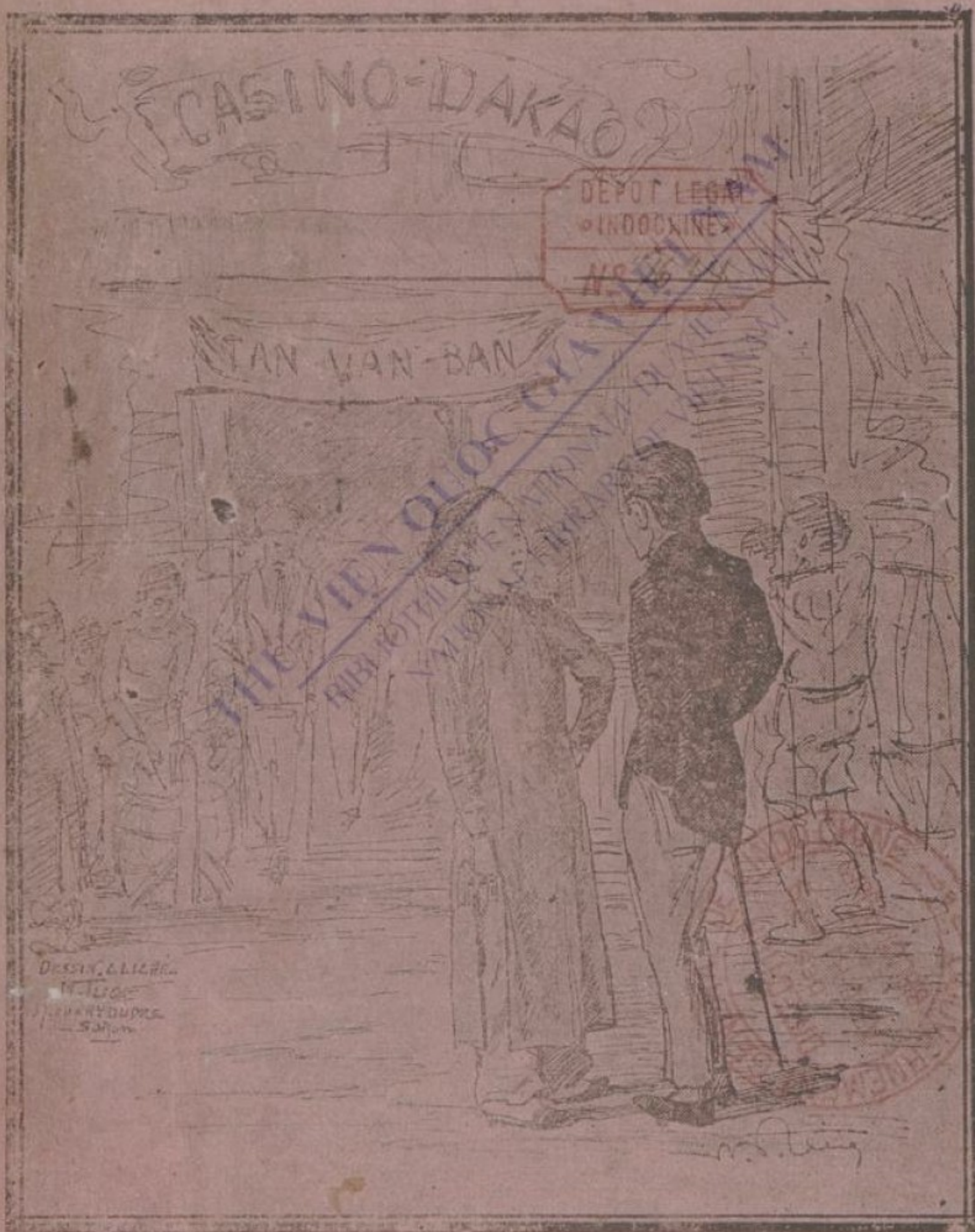
giá là : 0\$35

TIỂU THUYẾT

TÌNH-ĐỜI-HOI-HÀN

CUỐN THỨ NHÌ

Tác giả : CỘNG-ĐỒNG-MINH * Chủ bản : PHẠM-VĂN-THÀNH

Quyển Tiểu-Thuyết này dấu dơn ông dơn bà cũng năn coi

Cuốn nào không có đóng con dấu của chủ bản là đồ gian

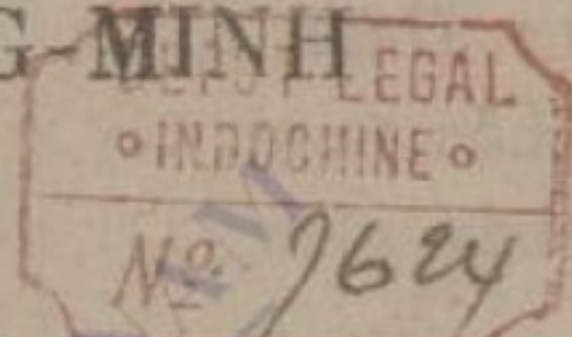
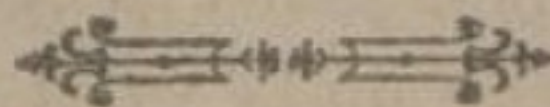
THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM
BIBLIOTHEQUE NATIONALE DU VIETNAM
NATIONAL LIBRARY OF VIETNAM

TIỂU-THUYẾT

TÌNH-DÒI HỒI HÂN

(TIẾP THEO)

Tác-giả : CÔNG-ĐÔNG-MINH

« Chồng khôn vợ dặng đi giày, vợ ngoan chồng dặng ghe ngày làm quan » làm xấu cho ai tôi còn làm chàng dặng thay lựa là chồng, mỗi dám bắt dâm hôn dâm nào thiên hạ cũng bàn bản luận luận, rầy rà bắt bớ om sòm miệng đời gièm siểm, xấu hổ cho chồng, mấy bà họ khoái chí lắm, hề thấy mặt thì họ nói : đó vợ của thầy X.... bữa hôm bắt thấy trai gái rồi xé quần xé áo coi tởm tục quá. Tôi nghe tới cái tiếng ghen sao tôi mắc cỡ lắm, thiên hạ khen mình tôi mới dặng vui, thiên hạ chê cười mình tôi chịu sao dặng.

Thầy Lương-minh-Cao nằm nghe vợ nói vậy, ôi thầy khoái biết ngàn muôn nào mà kể, thấy mừng cho ga càng thấy rất nên hữu hạnh, thấy lại nhớ mấy lời của Thị-Trung nó hạp với sở thích thầy vô hạn, khoẻ khoản cho thầy biết bao, cũng như thầy đã uống mấy lượng sâm, bổ tì, tươi máu, gan nở, thịt thêm, thầy chắc từ đây thầy sẽ mập mập hơn xưa, làm chừng cho ai mà ngộ dặng cái cảnh này mới ra sao nữa.

Cô Liễu-Dung vừa dứt lời, thấy Lương-minh-Cao nói rằng : Cám ơn anh lắm, vậy thì tôi dặng có phước mà dặng một vợ nữa, tôi tưởng khi cũng hạp tánh mình lắm đó.

— Cô nào đâu mà mình chắc lắm vậy, tôi ở với mình tay không con chó cũng bảy tám năm rồi mà mình còn chưa tin bụng tôi thay.

— Sao lại không tin mình, nhưng có một điều ghen tương vì thuở nay tôi thừa có mèo chuột, nên không rõ thôi, chớ có việc gì mà tôi để ý nghi mình đâu.

— Vậy mình đã kiểm dạng rồi sao, mà con đó con của ai, nhà cửa ở đâu, mình gặp lâu hay mau, độ ý tứ thế nào?

— Không đâu xa, cũng nội đây mà thôi, mình có lẽ biết cái căn phố chót kể đi từ Thâm đó chớ.

— A thôi, tôi biết rồi, hèn chi cách mười mấy bữa rày đi từ Thâm dĩ có ới gièm mà tôi tưởng dĩ giả ngộ mà chơi, chắc mình cậy dĩ làm mai chớ gì. Tôi tưởng có nghe vợ thấy năm, Tri nói cô đó là vợ chệt mà.

— Phải rồi, vả nó là vợ thằng chệt Trình-Liêm ở Mytho, vì nghe tin ông thân nó bên tàu đau nên nó về bến rồi ông thân nó chết, kể nó cũng bị thiên thời mà ngủm luôn, gần hai năm rồi nó không chịu lâu chồng, quyết lòng ở vậy mà thôi. Tôi cũng dò trong lòng đặng đã nhiều đứa rồi, nay nghe người ta nói nó tánh tình đáng mến, bẻ cứ chỉ dễ thương, nên tôi, hỏ độ bà Thâm và cậy dĩ làm mai dùm, cái dĩ sao mà nhiều chuyện quá, tôi đến cậy dĩ, dĩ đã không chịu làm ơn mà còn cần nhân khó chịu quá, chừng tôi nói thiệt rằng mình chịu cho tôi kiểm tiểu thếp, dĩ không tin nên mới đến độ ý mình đó đây. Từ nay tôi dợm hỏi ý nàng đến nay, cũng có gần một tháng rồi, mà hỏi tới hôm qua tôi mới dám vô nhà nó.

Hèn chi về khuya quá (Cô Liễu-Dung vừa nói lại vừa cười, cái cười nả nịu của một cô mưu lợp gạt chông thì mới ra sao. có cay đắng chẳng, còn cô Liễu-Dung cười đây thật cười rất nể vui vẻ). Mình biết nó chịu sao mình dám vô.

— Biết đâu, vì dĩ từ Thâm nói dùm đã khô cằn mà nó không đành, dĩ mới biểu tôi đi đại qua mà nói chớ, thuở nay tôi không quen ở bề ằng-bà mới một lần đầu bợ ngỡ quá, nhưng sao bữa đó chớ có ông tổ tuổi mùi độ nên tôi dợm đáp nghe em tai nên nó chịu mà buộc tôi hai về nói thiệt với mình, nếu không nói thì nó không dám chịu. Nếu mình chịu thả là đem nó về ở chung đặng giúp đỡ tay

chờ cho mình, chứ nó không dám ở tư riêng, vì sợ tiếng đời dị nghị rằng: Nó dờ qu ăn cho tôi phải sợ mẹ nó lại cách nó đối đãi với tôi cũng mình phải quấy.

— Nếu đừng vậy thì mình cứ đem nó về đi, tôi rất vui lòng lắm, mình chớ ngại cho tôi, lo là lo cho nó không thật mà thôi.

— Thôi khuya quá đi nghỉ mình, mai mới sẽ tin.

Ông tơ hay các-cớ,

Bà nguyệt cũng thầy lay.

Nói về Phạm-thị-Trung đã giáp mặt với Lương-minh-Cao rồi, tuy là chưa gá niềm tơ tóc, ở lời ưng thuận đã trao, nghĩa phu thê cũng hạp, ngày kia Lương-minh-Cao đến, gặp nhau vui tỏ nỗi niềm, tri dạ khoái thể non nước. Thị-Trung rằng: Ngày nay đôi ta đã thâm yêu trộm kết, thấy hạ cố đến em là đều em hữu hạnh vô ngần, em chẳng hề quên ơn ấy, thấy Tám ơi, thấy thương em bấy nhiêu lẽ thì em vui mừng cho phận em mới phải, có sao em rất ngại cho cái hậu lai em lắm, nếu thấy thật lòng cố cấp đến em, nghĩ cho cái nỗi, chớ ai trộm lấy phòng loan, dựa mình thay khúc đoạn trơ về sau, vì vậy nên em khu ên thấy phải tỏ thật cùng chị đừng cho dễ mà đến ơn hoài đoái cho thấy, chớ cứ âm ập như Thúc-Sanh em rất sợ cho máu Hoạn-Thơ nổi mạch, chừng ấy thân em nào có quần chi, sợ cho chàng chẳng ra gì đạo trái đó thôi.

— Em chớ khá nghi nang đều ấy, một lời em đã nói hằng giữ vẹn, nếu đạo nhà anh khó tin thời ngày nay anh chẳng đến đây làm chi. Thị-Trung nghe bấy nhiêu liền tỏ dấu vui mừng và hỏi rằng: Nếu vậy thấy đã tỏ thật cùng chị chịu rồi sao?

— Ai mà gạt gẫm em đâu; nầy hiển thể qua đã thuận tình rồi, qua mới đến cho em hay, bây giờ em tính thế nào?

— Nếu như chị nhà mà đừng hảo tâm dưng ấy, thì thấy

khá tin đi, lẽ nào em dám cãi, còn như ý em tốt hơn, thấy đem em về hủ hỉ có chị em đừng vậy rất dễ cho em lo tròn tròn phận.

— Em muốn vậy càng hay lắm, khỏi nhọc lòng qua chi hết,

— Hai người đàm đạo rất nêu ý hiệp tâm đầu, tình thêm nồng nặng, lời lăm mê mang, rơm dễ khô mà gân dặng lửa hang, khéo giữ mấy cũng là hừng hực, sự yêu qui lòng càng ấm ức, làm cho thấy Minh-Cao vội bức cảnh hoa, cô Thị-Trung chẳng chịu trao ra, rồi lại trách thấy là công tử Bọt, thấy chẳng giận buồn lời điều thốt, tánh em sao mai một hẹn hoài, đã xứng đôi gái sắc trai tài, hẹp nào nỡ chông gai rào ngõ. Thị-Trung nói : E quý nà, thấy sao chẳng cho lời tôi cạn lỗ, phận trăm năm đâu bỏ những ngày, làm sao cho đẹp mắt nở mày, mới phải cuộc nợ này bền bỉ, thấy chẳng sợ sốt gan chủ quý, có đâu thương vì phận tiểu-tinh.

— Thôi, thôi em, nhiều chuyện cho thêm hận nói tình, không cho thì thôi, chớ anh đâu phải là hình họ sở, miếng em đừng tấm lòng hăm hờ, trao đổi câu em chị cho hoà, anh về lo sắm sửa việc nhà, trong mười bữa ắt là xong việc.

— Thấy Tâm ôi, em chẳng trung trinh chi mà tiết, thấy thương em, em biết dư rồi, ơn nghĩa sâu em nguyện đáp bồi, chừng xong việc đem em về rồi sẽ rõ.

Lời của Thị-Trung nói đây chẳng phải như mấy cô kia mà đồng đánh, ngựa nghiêng, màu mè chi cả, Thị-Trung chỉ dùng những câu thật thà mà chưa rõ lòng dạ Thị-Trung ra sao, nếu sóng so lời nói ấy thì ai cũng nhận rằng Thị-Trung là người độ lượng, bởi vậy cho nên thấy Lương-minh-Cao càng thêm đẹp dạ, thấy nhớ lại lời của nàng Kiều nói với Thúc-Sanh rồi tấm lòng phới phới, chuyện đời xưa với việc đời nay cách nhau rất xa vời, mà còn có cô Thị-Trung này, vậy thời, trong đời dễ có mấy ai, lòng gái dặng vậy dạ trai thế nào, kéo cưa kéo nhai đối đáp nhau nghe

rất thâm trầm, đến gần nửa đêm thấy Minh-Cao mới thức dậy mà về. thấy về đến nhà khuya lơ khuya lác, mà vợ thấy không một lời han hỏi.

— Sáng ra thấy giấy đùng giờ cũng đi làm việc như thường, đúng mười một giờ rưỡi t. ấy về tới nhà vợ chồng cơm nước xong xuôi rồi. tính qua việc lập tiểu thiếp thì cô Trần-liều-Dung mới hỏi thăm Minh-Cao rằng: Theo ý mình tin t. ế nào, muốn đem Thị-Trung về đây hay là muốn để ở riêng vậy.

— Tôi thì lẽ nào cũng đành, ý mình tôi không rõ, còn nó thời muốn về ở chung với mình mà thôi.

— Vậy thì mình đem nó về, ý mà không đành đâu, khó quá, mình nghĩ coi, ở phố xá như vậy chật hẹp, đã biết ăn nhiều chớ ở mà bao nhiêu, nhưng mà phải chi nó ở đâu thì dễ, chớ nó đâu lớn nhỏ nó cũng là vợ mình, không lẽ để nó nằm sao bếp thì e tuổi lòng nó, nếu như tại nó muốn lấy mình thì cho nó ở vậy cũng đành, chớ tại nơi mình mà làm cho nó dễ tiện quá tôi không nỡ.

Lương-minh-Cao nghe vợ nói từ t. ế đến bức này, sự mừng của thấy Cao thêm mấy độ, nên thấy mới buồn lời khôi hài rằng: Có hề gì, nếu mình biết thương đến nó vậy, khi nó về rồi, thì để cho nó ngủ chung với mình còn tôi. (nói đến còn tôi, rồi thấy ngừng không nói nữa cô Liễu-Dung hỏi rằng):

— Còn mình làm sao mà không nữa vậy mình?

— Chớ mình không nghe người ta nói, một vợ năm giường lèo, hai vợ năm chuồng heo sao, vậy thì tôi năm ngoài chuồng heo ngủ cũng đành mà (hai chồng đồng cười xòa). Nói chơi với mình nghĩ vậy cũng phải, không lẽ tôi nằm giữa mà để hai vợ nằm hai bên, chừng ấy tôi mới biết gát ai, thôi, tôi tính như vậy: Vả chẳng tôi lên Saigon này mà làm việc là cố ý cho thông thạo búp toán nhà buôn, rồi về quê-hương tập tiệm buôn bán, đặng tranh thương cùng khách ngoại-bang, đã hai năm ngoài rồi, nay rảnh rỗi rồi, bây giờ để nó ở đờ đó, ban ngày thì nó đến mà giúp việc

nhà cho đỡ mình, tôi thì về nhà nó. Cúi xuống thì tôi xin thôi, về dưới để lo cho tròn chữ nghĩa với xã-lội ngày nay, kéo khách ngoại-bang họ chê cười Nam-Việt nhà giàu thì chôn cửa, bây giờ cần hơn hết là tôi phải viết thư về xin phép cha mẹ coi có cho cùng không.

— Một tuần lễ trọn, bữa kia tui đang ngồi làm việc bỗng tiếp được một bức thư. thấy coi rõ ràng là con dấu nhà giấy thép Soctrong, nên lật đặt khai thư mà đọc, thư như vậy :

CON YÊU DẤU,

« Đạo tu mi, bề hiệu sự cha đã nhận con và dấu đều tròn
« phạn. Cha tiếp được thư con hỏi xin lập tiểu thiếp, ấy là
« con lo về phạn sự con, cha cũng vui lòng vậy, cái quyền
« dựng vợ chồng cho trẻ ngày nay cha mẹ đã trọn rồi, việc
« này là nơi vợ chồng con hãy đồng lòng nhau thì cha và
« mẹ con đều cho phép con tự do mà thôi. Thời sự đang
« kiem này khó dễ là d.ởng nào con cũng rõ lắm, con liệu
« là , trách nhậm ấy ở nơi con, con hãy dò nơi ý vợ con,
« chẳng nên tự ý con rồi sau phải sanh rối loạn gia cang,
« là đều cha chẳng vừa dà.
« Dạy ít con hiểu nhiều, việc nhà vô sự con hãy an tâm.

Ký tên : LƯƠNG-MINH-TRÍ.

Thấy Lương-Cao đọc rồi mặt lộ vẻ hân hoan mà cũng có hơi suy nghĩ.

Có lẽ chữ độc-giã cũng lấy làm lạ vì ông Lương-minh-Trí có một người con mà tác-giã lại cho là thứ tám, xin coi tới thì rõ.

Tại phòng làm việc có một thầy là Lương-tâm-Hảo, vẫn là bà con một họ với Minh-Cao, anh em thương nhau lắm, Tâm-Hảo lớn hơn Minh-Cao, lại là thứ bảy, rồi mấy thầy trong ty Đông-pháp Ngân-hàng thưở không biết thứ tự thầy Minh-Cao, hề em thầy Bảy thì thầy Tám, vì vậy mà ai cũng kêu Lương-minh-Cao là thầy Tám quen miệng, rồi

dầu sao có biết cũng khó sửa lại, chuyện vậy mà có quan hệ chi, nhưng mà có, phạm ở đời việc hành trình của mỗi người trong thế sự, dường như trời đặc để sẵn một cái họa đồ cho mà đi vậy, có đường ngay thẳng có lối quanh co có núi căng ngàn phải trèo leo, sông chặn ngõ phải lặn lội, việc này dẫn ra việc nọ, ai tài gì biết mà tránh khỏi xin coi tới.

Khi thấy Minh-Cao coi thư rồi, đang ngồi suy nghĩ, kế thấy Tâm-Hảo bước lại có ý nói chuyện chi đó, thấy một cái thư đề trước mắt, Tâm-Hảo thấy đăng hàng đầu ba chữ « Con rất yêu dấu » thì biết là thư của ông Lương-minh-Trí gửi cho Minh-Cao mới hỏi : Chú mới gửi thư cho em phải chăng ? Chắc là chú dạy em chuyện chi đó sao coi ý em có chịu suy tín vậy.

— Tôi có việc phận sự phải suy tín, cũng không cang hệ gì cho lắm, nhưng cần phải nghĩ lại.

— Việc phận sự em có nên cho anh rõ chăng ?

— Anh rõ thời đăng mà việc không cang hệ gì, nên tôi chẳng nói làm chi.

— Vui thì anh vui cùng em, buồn cũng chia buồn với em, có sao mà em dấu.

— Anh coi thư này thì rõ, (vừa nói vừa kéo cái thư đưa cho thấy Bảy-Hảo coi). Thấy Tâm-Hảo tiếp lấy cái thư rồi trở lại chỗ hầy mà coi, thấy coi rồi thấy cười, khi mãng giờ làm việc ra về anh em đi cùng nhau bôn lượn, có hai ba thấy đi kể sau nghe lạng vù, vậy nhiều người biết thấy Minh-Cao lo tiểu thiếp. Thấy Minh-Cao chẳng cho ai hay mà không khỏi, nên đến bữa đêm Thị-Trung về cô đãi đăng anh em trong ty.

• • •

Tiệc đám cưới vợ nhỏ mà có mời anh em chúc vui, chứ quí tộc gả cũng rõ thấy Minh-Cao mời năm bảy người bạn thiết mà thôi, chứ k ông p ải quan trọng gì mà nhóm họ đương, nó tào giả chẳng cần diễn ra làm chi vô ích. Nói về

Phạm-thị-Trung đã chịu dưới quyền cô Trần-lệ-Dung, đồ đạc trong nhà lần bán bớt tiền nàng đã cho một ít người thiếu đòi lại hết, gom nhóp đặng sáu trăm năm mươi tám đồng đều bạc, nàng đem số tiền ấy mà gởi hết cho cô Liễu-Dung, cô Liễu-Dung không chịu lãnh, thị-Trung năn nỉ cất dùm, nhiều câu của thị-Trung nói nghe rất hữu lý, nên cô Liễu-Dung mới chịu lãnh. Thị-Trung hằng lo giữ vẹn đạo tòng công việc trong nhà đến bao hàm hết, cung kính chị, lo lắng chồng, cử chỉ của thị-Trung ai tấy đều khen ngợi, nhất là Liễu-Dung thương nàng lắm. Còn thầy Lương-minh-Cao đã làm đơn xin thôi mà quan trên chưa cho thôi mà quan trên chưa cho thôi, một là thương thấy tánh tình thuần hậu, làm việc bậc thiệp hai là đợi kiếm người thế. Thấm thoát thời đưa thời giờ rất lẻ mới đó mà đã gần hai tháng, việc nhà thầy Lương-minh-Cao vui vẻ như thường, quan trên đã cho thấy thôi rồi, thầy còn lần lựa tính ở Saigon chơi thông thả ít tháng đặng kiếm coi phải về Soctrang buôn bán cách nào, phải lập tiệm đồ tạp hóa, nhà hàng, hảng xe hơi hay là nhà máy xay lúa, thầy phải nhăm coi món nào có danh giá huê lợi nhiều sẽ làm. Bữa kia có một người ân độ, đi đến nhà trước ngực có mang một cái túi da, coi lại là người đem thư của nhà điển-tín. Khi người ân độ vô vô tới cửa đỡ nón chào thầy Minh-Cao rồi đưa một cái thư ngoài bao để như vậy :

Madame PHẠM-THỊ-TRUNG

N^o. . . . Rue Mayer

Saigon

Dakao

Người ân-độ trao thư rồi quay trở ra, thấy Lương-minh-Cao mới kêu Phạm-thị-Trung mà đưa. Bao thư ấy trên con niêm đóng con dấu nhà giấy thép Cẩn-Thơ. Thị-Trung lật tở rồi quàng ra sau xe ra mở coi, coi rồi xếp lại bỏ vô bao thư đem cất rồi cũng đi lo lần công việc như thường, còn thầy Minh-Cao bận việc phải đi Saigon nên không hỏi đến thư của ai và có sự gì, thấy thay đồ rồi ra kêu xe kéo mà đi đến chiều mới về. Tối lại chừng lối chín giờ, thấy Minh-Cao

mới lại căn phố Thị-Trung ở, khi thấy bước vô tới phòng thì thấy Thị-Trung ngồi nơi ghế nét mặt dàu dàu, đôi trông lưng lẻo, trước mặt có thơ của nàng mới tiếp đặt, hỏi trura đó, thấy mới hỏi Thị-Trung rằng : Thơ của ai gởi, trong ấy nói việc chi mà em buồn, như có điều chi thì cho tôi rõ, tôi sẽ tính dùm cho, chớ cứ sao lại ngồi mà rầu lo thái quá vậy em.

Thị-Trung nghe thấy Minh-Cao nói vậy, tay cầm cái thơ đưa lên, miệng thì nói rằng :

— Minh coi thơ thì rõ, đoạn thấy Minh-Cao tiếp đọc trong thơ như vậy :

CHÁU YÊU DẦU,

« Thơ văn tác hỏi âm cháu rõ, vì mới tiếp đặt tin lành
« của cháu cho hay rằng, cháu có nơi gởi phận trao thân
« rồi, di cũng mừng cho cháu, chúc cho vợ chồng cháu đặt
« giai lão bách niên, cầu ô vững nghiệp.

« Sau này di cho cháu hay rằng đến ngày mười tám
tháng. Annam, gần tới đây là ngày di định đôi bạn
« cho em cháu. di gĩa nó cho thầy Võ-năn-Lực, Thông-ngôn
« Toà bố Cantho, có lẽ cháu biết thầy Lực lắm. Sao sao
« cũng về cho em nó lấy mà vui chữ vui qui. Di trông đợi
« cháu lắm, con Trích nó cũng muốn cho có cháu về nó
« mới vui lòng, vì chị em đã lâu ngày xa cách.

It lời thăm vợ chồng cháu.

Nay thơ

Ký tên : SÁU CÁC

* * *

Thế sự sanh kỳ dị,

Người đời lại giã mang.

Rực rỡ nhà ngan phố dọc, xuê sang cửa các hàng buôn, ngoài chợ sáng đêm mì cháo, cà phe, chốn phong hoa xen lộn mầu mè, nơi rạp hát loạt lè son phấn, trai lứa lứa đang hồi rập rần, gái thới thơ nhâm lúc nhón nha, cảnh thị thiêng nô nức tài hoa, phường thanh vân ồn ào đỏ bác, cửa phú quý vui quyền rần rạt, nhà bán hàng ép xát quanh hiêu, cuộc hành tàng trong tỉnh Ba-liêu, gần rạp hát có tên Tám-Veo, vợ chồng hằng đang hồi khô héo, gặp vận cùng hắc hẻo gia cang, vợ chàng tên là Lý-thị-Toan, bề nhan sắc

nghe thân đồ nước, Tám-Veó và là ta, năn ngược, tánh tha hồ bắc chước du côn, nghề bài cào cũng quá khéo khôn, chơi tứ sắc đánh môn thật giỏi, xét vì có nghề hay sành sỏi, có nòi nghèo cũng măn; mang nghèo. Bữa kia tên Tám-Veó ăn một sòng kioé đặng vài ba chục đồng bạc, về kêu vợ mà nói rằng: Bữa nay tao ăn đặng ba chục đồng, tao nằm đêm thường nghĩ, cái nghề cờ bạc này may là tao lãnh lợi, tráo trở mà còn phải mang nghèo, thật buồn quá, xét như họ theo làm anh chị thì chỉ có lo mà ăn chơi ngoã ngie mà thôi, chớ họ chẳng hề xem thiên hạ, chẳng chịu lập gia cang, mình đây tuy vậy chớ lòng hằng lo nên cửa nên nhà với người ta, mà chẳng rõ sao tiền tiêu xài vô cửa trước lọt cửa sau, vậy mấy mới tin làm sao đây.

— Anh hay làm bộ hay lo lẩn cửa nhà hoài, tôi thường khuyên anh đừng chơi bởi cờ bạc, lo kiếm sở làm ăn, trước ít sau nhiều, ráng cần kiệm mới mong có ngày nên đặng, chớ ăn rồi cờ bạc chơi bởi, có thể nào mà khá đâu.

— Tao lại không biết sao nhưng mấy không nghĩ, từ nhỏ chí lớn chỉ biết ròng một thứ bài bạc mà độ hồ khẩu, rồi biết chi mà làm, ruộng thì không biết vài mạ ngâm giống cày bừa chẳng thạo xỏ mũi trâu, cày phản không quen lội nước. Bây giờ ra nắm gọng xe kéo thì đặng rồi, cái mặt anh chị này chẳng then sao, bây giờ tao tin như vậy tao e mấy không chịu.

— Gia đạo bán hàng, việc vợ chồng anh tin thế nào tôi lại không nghe, dầu thân tôi phải muôn cay ngàn đắng mà làm cho nên cửa nên nhà, sao tôi lại không chịu.

— Nếu vậy thì vợ chồng ta phải phân nhau ra rồi mạnh ai nấy lo. mấy phải đi một nơi, tao một ngã, chừng nào có sở tiền rồi sẽ trở lại, gái không chồng, trai không vợ mặc tình chồng trả thế đời, khôn khéo lường thặng tráo đấu, khi tái hội ác vui lòng toại hưởng

Ngộ chưa cái nghề làm ăn của bọn này nghe qua ghê gớm khôn cùng, thật nói nào úp vung này, xứng vợ xứng chồng biết bao. Làm một anh chồng mà biếu vợ đi bán thân nơi

trường ong bướm, thế mà vợ cũng thuận tùy, thật lầy lăm lạ quá. Khi tám-Veo nói như vậy rồi vợ trả lời rằng: anh tin như vậy em cũng vâng lời, nhưng anh thật lòng phân rã phụng l an sao. vợ chồng đang yêu mến nhau như vậy, lòng dạ nào em nỡ chia phôi cho đặng.

— Đã biết vậy mà nếu không đành phân rã thì làm sao cho có tiền xài, miếng đời ta đừng phụ nhau thì thôi, em ôi, bây giờ em nói rằng rút chẳng đi, đời chẳng đời, ví như đành đi rồi, ngày sau đâu đặng cá có chim, chừng ấy em có quên tình nôm ná chẳng em?

— Sao anh lại nghĩ cho em sẽ thay lòng đổi dạ, có lý nào vậy đâu, tôi sợ là sợ anh nếu mai sau em về, liều đã choán, hoa phải chê, ong đã thừa, bướm ắt phụ đi chẳng?

— Tao đã nói với mày rằng, tao chẳng hề cố chấp theo việc trăng hoa, ở đời này có tiền bạc là hơn, ai như mấy anh thường tò tò bên ditch vợ không rời, hề nói ra thì sợ người đồ lợp vậy sao.

— Còn như mai sau tôi về mà không ặng toại kỳ sở nguyện rồi anh mới tin cho hề nào?

— Mày khỏi lo mà, đâu không ặng nguyện rồi sẽ hay, tới đâu hay đó, còn việc vợ chồng tao chẳng phụ mấy đâu.

Vợ chồng tám Veo bàn bạc cùng nhau phân tách nhau ra lập thân cách lạ đời này, là một việc tối phong bại tục, nếu dân cho cùng tích nấy của một tên khốn kiếp e khi mỗi mắt khán quan vô lối, vì việc tác giả thuật trên đây có cang thiệp vào quyển « Tình đời hối hận » coi tới sẽ rõ.

Nàng Lý-thị-Toan vẫn là tay sắc nước hương trời, hình dung yểu điệu, rất uổng cho nàng sanh nhầm nơi hạ tiện, tánh nết lạnh lợ mà không phải con nhà học thức, lại ruồi trao duyên cùng kẻ bất lương là tám Veo, vì vậy nên sự đời mới nhiều nỗi éo le kỳ dị. Vợ chồng cùng nhau đã mưu kế sắp đặt rồi, sẵn có ba chục đồng bạc tám Veo mới ăn đó, mới cho Lý-thị-Toan bỏ lưng mà đi lo kiếm bạc. Lý-thị-Toan mới từ giã chồng qua Soctrang mượn phòng ngụ mà ở. Nàng có nhờ mấy tên bồi phòng đem đường chỉ nẻo cho các cậu công tử, nhờ cái hoa xinh đẹp của nàng mà làm cho nhiều người phải đem bạc chục tiền

trăm đến mua đường lợi lã, cuộc chơi ai dễ tiếc chi, tiêu tang sự nghiệp đường đi chẳng mòn, mẹ sa nào quản thon von, cửa nhà trời kẻ vợ con kể gì. Trong bọn làng chơi đây có một chàng tên Từ-sa-Quán, con của một nhà điền chủ trong tỉnh, Từ-sa-Quán vẫn là tay phá cửa, phóng túng chơi bời, rượu trà hút xách, trong tứ đồ không món nào chàng ta chẳng thí h. Nội Soctrang ai cũng kêu cậu năm, vì muốn cho thiên hạ phục mình là tay ăn xài đúng đáng, nên cậu năm chẳng hề tiếc, mỗi khi cậu năm đến phòng thì mấy tên bồi mừng rỡ lắm. Mỗi lần cậu sai mua vật chi thì đưa ròng giấy lớn không mà thôi, mua về còn dư đôi ba đồng cậu bê luôn. Cậu năm gặp Lý-thị-Toan chưa đầy một tháng, Thị-Toan nhờ cậu mà trong lưng có đựng hai ngàn rồi chẳng rõ Thị-Toan òn ý ra sao, đồn huyền thể nào mà làm cậu năm lúc này đã say vì nét trệt vì tình. Bởi ông thân cậu Từ-sa-Quán sự nghiệp lớn nên giao cái phần ruộng và làm lúa cho cậu coi sóc, còn ông thì lo việc khác. Cậu bữa kia vợ mất đi Camau đăng đòi nợ nên cậu mới nói cùng thị-Toan rằng : Từ ngày tôi gặp nàng đến nay, cái tình yêu mến nhau càng mặng càng nồng, nay vợ tôi đi vắng, tôi muốn đem nàng về nhà chơi ít bữa chẳng hay nàng có vui lòng cùng tôi chăng ?

— Cám ơn cậu năm, em rất nên có phước mà gặp cậu chẳng phụ kẻ kèn mọn này, cậu thương em, ơn ấy quá dày. cậu muốn dắt em về nhà chơi em sợ lắm cậu.

— Có chi mà nàng ngại, vợ tôi đi ít nào cũng năm bẩy bữa mới về, như dịp này đến chơi cho biết nhà.

Thị-Toan nói thêm rằng : Như vậy thì trúng mỗi to nửa rồi, nghĩ cho thời hên của ta đã có rồi, ta cũng lừa cơ hội này thì hành cái mưu của ta, làm như vậy có ác đức chẳng, nếu nói theo chánh lý thì tội ta làm cho nhiều kẻ say tay, thiệt là hồng nhan rất quá nghiệt, nhưng mà ta phải làm dạng đánh cho ngã mấy tay ngu mụi sa đê, tuy là ta làm ác mà cũng là một cái gương cho người đời hối hận há chẳng nên sao, nàng nghĩ vậy nên nói rằng :

— Thôi đi cậu (vừa nói vừa kéo cậu nắm vào lòng mà hung) đây rồi vợ cậu về thình lình chắt là cây chổi chà nó không dung tôi đặng, cậu thương mà thành ra hại đó cậu, để tôi ở đây cho yên thân đừng có báo hại.

— Tôi biết nó đi lâu về lắm, nên tôi mới biểu đi, nàg biết sợ còn tôi đây lại đại lắm sao.

Thị-Toan vừa đồng đánh vừa nói rằng: Bộ cậu cũng sợ vợ nữa sao, nếu em đến nhà rồi cậu chịu sao cho nổi, nè, nếu em véo mà cậu biết đau thì em đi, còn rên thì em không đi đâu (nàng vừa nói vừa véo nơi bắp vế cậu nắm một cái mạnh quá, cậu nắm lật đặt cẳng tay lại mà không kiệp ;)

— E, nưng cái gì mà đau quá vậy ?

— Thôi, xin lỗi cậu đừng giận, ủa mà cậu cũng biết đau nữa sao, may là em nưng chơi một véo mà rên, ví như vợ cậu cơn đổ hào quang mà ngắc cậu như vậy, nó đau là dường nào nữa. Dở quá, thôi đi thôi đi chừng một bữa thì đưa em về đây chớ em không dám ở lâu đa.

Từ-sa-Quán nghe nàg chịu đi, trong lòng phơ phới, bèn vục ngồi dậy hỏi Thị-Toan thay đồ liền.

— Khoan, cậu sau gấp quá đi bằng giống gì bây giờ.

— Có ghe bầu còn đợi dưới bến.

— Vậy sao, ôi mà ghe bầu đi lâu lác lắm nà, cậu giàu có mà hà tiện quá chẳng mua ca-nốt hơi mà đi cho mau.

— Tôi có tính để tháng sau mua chớ, còn ai dám ăn xài như tôi mà nàg nói tôi hà tiện.

— Em biết mà cậu xài đúng lắm, dừ hôn, người ta nói chơi mà sợ mất tiếng chớ, à còn bây giờ cậu công tôi đi xuống bến đa, chớ tôi đi bộ sao nổi.

— Khéo lờ quá, thì cứ việc thay đồ buồng rồi đi, bộ xe kéo hết rồi sao.

Khi Thị-Toan sửa soạn rồi cùng nhau ra kêu xe kéo xuống bến mà về.

Lén vợ hủi công lao,

Mè mèo hư sự nghiệp.

Cậu Từ-sa-Quán đã thăm tình cùng Thị-Toan rồi, đang lúc mê mang trắng gió mà kể chi gia sự suy tối, cậu đem

Thị-Toan về nhà, cậu lo dọn dò tôi tớ cùng em út đứng ai dĩ hơi cho vợ cậu hay, sắp đặt xong rồi vào nhà trong đóng cửa cùng nhau phơi nguyên ước ao, có chi lạ, con sóng bắt ba đào, xô sắp lật ngửa anh hào lắm cơn, khúc đờn lưu thủy cao sơ, nước non mấy mặt đã hờn vì hoa.

Khi tang trận mây mưa đánh đổ thì canh gà cũng nhắc khuya Từ-sa-Quán đã mòm hai mí mắt, cậu sải giò nằm ngâm ngát ngáy pho, đang lúc này cậu còn biết gì sự nghiệp mà lo, hồn cậu đã lặn mò bể-ái.

Thừa cơ hội Thị-Toan phải làm sao đây. Thị-Toan cũng nằm yên mà ngủ mà trong lòng lo liệu chước hay, đến chừng nghe cậu ngáy, cái ngáy của cậu là ngáy phể gia cang, ngáy đùa tiên tử đó, Thị-Toan sẽ lên lục lưong cậu lấy đăng xâu chìa khóa rồi lân lai tú sắc mà mở, vạy qua mấy tuôn mà kéo hoài không ra, Thị-Toan mới sức nhớ lại không biết cậu sắp chữ gì làm sao. Đang còn bối rối chưa rõ phải làm sao, thỉnh linh ngũ ý phớ tên cậu, nên mới sắp ra bốn chữ QUAN có bụng mừng, nhón tay kéo thử cũng không đăng, nàng mới nghĩ rằng : Cha chã là khó, nếu diên trì đây làm sao mà mở cho ra, thôi đêm nay khô g đăng thì để đêm mai ta cũng lập mưu mà bòi ta mới nghe cho, nàng nghĩ vậy rồi khóa lại lật đặt đi vô phòng nằm.

Cậu Từ-sa Quán, có hai tên bạn, một đứa Ớt, một đứa Tỏi, là tâm phúc của cậu, hai đứa này làm biến tổ lắm, làm biến nhưng mà nó khôn ngoan bậc thiệt, lanh lẹ hơn ai hết, lại có tánh tốt, tuy là biến nhắc nhưng mà hay hết lòng với chủ, nên cậu có việc gì cần đến thì Ớt, Tỏi mau mắn lắm, nhứt là việc kiếm mồi cho cậu ăn, nên cậu ăn cho tiền luôn luôn, đều tánh hay cờ bạc có bao nhiêu cũng thua hết bấy nhiêu.

Vừa bét con mắt ra đã thấy Ớt với Tỏi ngồi trước mũi ghe hầu Ớt tay thì dụi mắt miệng thì hỏi Tỏi rằng : Đu họ thằng này hỏi hôm mấy đi đâu làm tao kiếm lời sọ mậy.

— Tao lại nhà anh tám Kiếm chơi cho đi đâu mậy, hỏi hôm này có hai Quáu đờn chơi, con tám Mầu nó ca nghe hay muốn tét lỗ iả nên khó về quá.

— Gái gì mà tết lỗ iã mấy.

— Chớ tết lỗ tai rồi điếc đi còn gì mà nghe, thằng ngu quá, tao nói có tự điển phải chơi sao.

— Thôi tao hỏi mấy nghen ?

— Hỏi giống gì đó, bữa nay sắc kí ninh rồi mai thì ngập nhựa không lo còn muốn cái gì mà hỏi.

— Ấy, tao hỏi bữa nay mấy muốn mai có tiền thầu cấy không thì nói.

— Ưa lắm chớ hì hì mà làm sao có nó mấy, mấy bữa rày cậu năm bờ-ét-bét ngổ khác rồi, coi bộ tây đầm gì lúc này cũng xơ-ê-xê mình nữa. mị thường quá.

— Tại hồi hôm mấy mê cái giọng dịch của con Mầu mà không hay gì hết, nè ngoáy lỗ tai cho rộng nghe, chớ tao ghét họng nói lớn không dặng đa,

— Bộ điếc lát gì sao mấy nhiều chuyện quá, nói phức đi. tao nóng nghe lắm.

— Nè, hồi hôm nầy cậu năm có giắt một con thọa ngoài Sốttrăng về, cậu dặn mình chẳng nên cho mợ hay, lát nữa tụi mình cùng « nò nán ừ chệt khâu » (1) là ít.

— Hò, bồ hồ (thằng Tỏi vừa nói vừa lắc đầu khoát tay nheo mắt bộ nó ai xem cũng khó nịnh cười) bộ lú điên sao vậy, mỗi lần cậu sai mình đi kiểm thì cậu met-xi sa xí cật (2) chớ cái nầy eua cậu kiểm êm mà cậu cho nổi gì.

— Đồ ngốc, mình kiểm dùm cho cậu thì mình sợ tội lây dạ tràng, nên không dám đâm thọc thóc gạo, thất công mà huê hồng thấp, chớ như cậu kiểm êm, để mấy coi tao, trời ôi, buồn lời nghe ngọt như đường móc hồ bao cậu có nhường chi cô đầu mấy, bây giờ đây tao với mấy sắp đặt lại như vậy. . . . như vậy. . . . rồi một đũa làm mù một đũa làm nhọt dọa cậu hết hồn chơi mà, phải làm tỉnh cho lắm, nếu đề ló mòi ra, có mèo mới mắc cở cậu bắt lỗi đánh sặc gạch đa.

(1) Tiếng Triều-Châu nói nò nán ừ chệt khâu nghĩa là hai đũa có một đồng bạc.

(2) Sa xí cật nghĩa là ba bốn cật.

— Hay, mấy thiệt giỏi, kể ấy ác no rồi, thôi chừng nào tới đầu hay đó, bây giờ cậu cùng gán giấy rồi, tao lo đi rửa ghe để dờ quá cậu rầy, còn phần mấy mợ đi có dặn biểu mấy phải thay nước muối và nhận cái khạp mắm mới dờ hôm qua cho kỹ.

— Ồi, cái thứ đó chẳng thà ăn, chớ làm đây rồi tắm ba ngày chưa hết bời.

Hai đứa còn đang trò chuyện, cậu năm giấy hồi nào không hay, Ớt mạnh mắt thấy Từ-sa-Quán và Lý-thị-Toan vừa đi vừa nói chuyện Ớt liền kêu Tỏi mà nói nhớ rằng : Ờ cậu năm đi với cô đó kia mấy, hèn gì cậu trết phải quá, cái cô làm sao mà, lờ dờ cá phải xếp vi, đảo diên nhận cũng sa vì nét hoa, Tỏi nghe lật đật day mặt lại chưa kịp nói chi hết, kể nghe cậu năm kêu, biểu mấy Tỏi.

— Dạ, thưa cậu kêu tôi.

— Hồi hôm mấy đi đâu tao về không có mấy.

— Dạ... mợ dặn đi kê tá-diễn ngay mai đắp cái bờ đìa thêm cho cao, nên tôi mới đi chớ đôn nầy tôi không có chơi bời nữa cậu.

Từ-sa-Quán nghe thằng Tỏi nói liền hiểu ý nó muốn mượn tiền xài nên nói : mấy với thằng Ớt đầu năm chỉ cúi cứ thua hoài, hể hết tiền rồi thì làm bộ tu bí lắm ăn mà trước mặt tao kia, nếu vắn tao rồi bây làm biến là hơn ai hết.

Tỏi nghe cậu năm chặn đầu không dám ló mòi ra, kể nghe cậu năm tiếp rằng : thôi ra đây tao biểu.

Từ-sa-Quán mới biểu thị-Toan đứng đợi cậu chỉ công việc cho hai đứa nó làm một chút, rồi cậu với Tỏi ra sau kho lúa mà dặn rằng, như mợ mấy có về thì đừng có nói chuyện của tao đa.

— Dạ, mấy đời tôi nói sợ thằng Ớt cái miệng nó hay tía lia, học với mợ thì nó không dám học, nhưng mà nó hay kiếm chuyện xa vời mà nói diều chơi, mợ thì sáng trí lắm, cậu cũng biết tánh mợ chớ, mấy lần cậu rầy với mợ đó tôi nghi cho nói nói quá.

— Không lẽ nó dám, mấy đừng có kiếm chuyện mà lập công.

— Dạ, thiệt chớ, tôi đâu dám nhiều chuyện với cậu, à, mà chừng nào cậu mới đưa cô đó về, chớ tôi nghe thằng Ớt nó nói sáng mai mợ về a cậu.

— Không lẽ, mợ mầy đi Camau đòi tiền làm sao mà về **gấp** cho đặng đâu mầy kêu thằng Ớt cho tao biểu.

Tôi nghe nói lật đật chạy kêu : Ê, Ớt ra cậu biểu mầy. Ớt nghe kêu bèn biết cậu năm trúng kế, bộ tịch mừng quỳnh đang ngồi trước mũi mà chúi lao vùng đứng giậy nhảy đại lên bờ, không coi trước nhăm sau, nhảy meo mé ụ ghe phải chọt té dưới nước một cái chùm, mình mẩy đâu có ước loi ngoi ; Tôi thấy vậy đứng cười ngất rồi nói : Thằng sơn sát quá, có đo thì đo trên đất, chớ ai biểu mầy đo đáy ụ làm gì mầy, thôi mau lên cho cậu biểu.

Ớt bị té mắc cở, lội lên, phân bị. Tôi hồi không kịp thay đồ nên lật đật chạy hỏi, thưa cậu kêu tôi.

Từ-sa-Quán thấy Ớt mình mẩy ước hết cũng khó nín cười : Làm cái gì mà ước mình mẩy hết vậy mầy ? Thằng Tôi tiếp nói rằng Dạ, nó chụp con ếch bà dưới ụ đó cậu.

— Nhiều chuyện quá, mầy đề tao hỏi nó, Ớt.

— Dạ.

— Mầy biết mợ mầy đi chừng nào về chẳng ?

— Dạ, mợ tôi nói đi chừng hai bữa, chắc sớm mơi mai thì về.

— Chắc vậy sao ?

— Dạ, thiệt chớ, tôi nghe mợ nói chuyện với thiểm Hương-hào Giai tôi mới biết, mà coi bộ mợ nghi cậu lắm đó cậu.

— Nghi chuyện gì, ai nói cho nó biết mà nghi.

— Lúe này cậu đi Soctrang, thường quá, mợ không nghi sao đặng.

— Nè tao cho hai đũa bảy hai đồng bạc, hễ thằng nào dỉ hơi ra tao đánh chết, vậy khuya này chừng bốn giờ, tao kêu bảy dậy cho sớm đặng đi Soctrang với tao ghen.

— Dạ, chúng tôi mầy đời dám nói cho mợ hay.

Dặng dò Tôi, Ớt xong rồi, Từ-sa-Quán trở lại dắc Thị-Toan đi coi lằm lúa, trại ghe, vườn tược đủ chỗ, xem có về khoe khoan sự nghiệp, lật đật ác vàng dợt bóng, cung

nguyệt kê đèn, Từ-sa-Quán cùng Thị-Toan phòng trung tình tự, thật là : Vô vô thiết tử năn lưu khách, sắc bất ba bào dị nịch nhưn.

— Cái thói lã lơi phong nguyệt, những phần sập sần mây mưa biết bao giờ cho lu lợt. Đêm này là đêm của Từ-sa-Quán chén chung tình rót cạn, rượu nồng mặng lưng voi, pha lẫn với giọng đèn lưu thủy cao sơn của Thị-Toan nó làm cho Từ-sa-Quán say sưa mê mẩn, đến khuya rồi, say giò hôn điệp mơ màng.

Còn thị-Toan thì chờ cơn thi thổ, đến quá canh ba rồi, Từ-sa-Quán ngủ vùi, có hay biết chi đâu, thị-Toan vì trọn ngày mưu sự, nên cậu năm đã nói lổ mõi sao đó, nên khi lấy dặng xâu chìa khóa lại tủ, chiêm nghiệm một hồi rồi sắp ra bốn chữ Tusa, tức thì mở dặng, khi mở ra rồi, trong tủ có để một cái hộp xi-gà, dỡ ra xem thấy trong hộp đựng ròng những giấy xăn và giấy quánh, nhăm chừng lổ hai ngàn ngoài bạc, thị-Toan cứ để tự nhiên rồi lấy cái chìa khóa nhỏ mở cái hộc tủ trong ra thì thấy có hai cuốn trong ngoài bao giấy nhứt trình, thì thị-Toan chắc là hai bó bạc, nên lật đặt lấy ra xé ngoài dẫu cuốn giấy mà coi thì quả là hai bó ròng những giấy trăm, nó làm cho thị-Toan ngộp mặt. Liên đó thị-Toan đóng tủ lại, không thêm ngó đến cái hộp xi-gà làm chi, đoạn thị-Toan đem hai bó giấy ấy mà bỏ vô cái hoa ly (valise) của nàng rồi lại nằm ngủ như thường.

Đến mặng canh tư nghe gõ cửa kêu cậu năm, ấy là Ớt, Tỏi đã thức dậy lo sửa soạn ghe dặng đưa thị-Toan ra Sốttrăng, kêu mà Từ-sa-Quán không nghe, thị-Toan nằm thao thức hoài, nghe mà cứ lặng thính không đánh tiếng Ớt Tỏi cứ kêu hoài hơn mười lăm phút, Từ-sa-Quán mới dực mình ngồi dậy thấy Thị-Toan còn đang mê ngủ, cậu ta ra mở cửa hỏi : Hai đứa bây kêu lâu mau vậy ?

— Cậu ngủ mê quá tôi kêu mõi miệng.

— Ghe cô bây đem ra chưa ?

— Dạ, rồi hết, cậu bươn rồi đi kéo gân sáng rồi. Nghe nói gân sáng, cậu lật đặt vô phòng kêu thị-Toan dậy, thay

ý phục đặng đi. Khi thay đồ đạc rồi Từ-sa-Quán mới lại mở tủ sặc lấy một ngàn đồng bạc bỏ theo lưng mà không hay biết chi hết, đến chừng ra tới Sóc-răng thì đã sáng rồi, hai người lên bèn kêu xe kéo lại phòng ngủ. Đến nơi kêu bồi phòng mua đồ ăn uống xong, Từ-sa-Quán mở bóp phoir cho tên bồi năm đồng, tên bồi nói cảm ơn cậu, rồi lo dọn phòng, pha trà cho cậu uống kể đi lo mấy phòng khác. Cậu mới đưa năm tấm giấy xăn cho thị-Toan biểu mua chi thời mua, thị Toan rằng : Em rất cảm ơn cậu lắm, khi nào em muốn thì hỏi, chớ bây giờ lấy đồ đó không làm gì, miêng là cậu thương em thì thôi, em thề rằng từ đây em chẳng hề ham vui cùng ai nữa, một đầu em xin chớ phụ lòng em, cái tình ái của đôi ta ngày nay, em nghĩ cho phần em vô phước không đặng hầu hạ cậu sớm khuya, xin cậu biết cho em.

— Chẳng cần em nói anh cũng rõ, thỉnh thoãn rồi anh cũng tính cất nhà cho em ở, còn nay với số bạc năm trăm em bấy cất đi để mà xây dựng.

— Cậu bây đem về, em còn tiền xài, như cậu thương thì trả dùm tiền phòng tháng này cho em, bữa nào em muốn xài em hỏi cũng đặng.

Từ-sa-Quán nghe thị-Toan nói rất êm tai, đầu cậu phải su, vì tình cậu cũng chẳng phiền, cậu trả tiền phòng rồi số bạc năm trăm cũng để đó mà già bạn ra về, thị-Toan đưa cậu ra vừa đi vừa nghĩ, vả chă g Từ-sa-Quán mất số bạc to, chi cho khỏi hay ra rồi nghĩ nan tâm vậy, thì tội nghiệp cho kẻ vô cang mấm không ăn mà chịu khác nước, nên thị-Toan mới nói với Từ-sa-Quán rằng : Cậu năm ôi, cậu về chừng năm bữa rồi ra với em nghen cậu báo hại quá thế nào thùng mành úp voi cho kính rồi đây chị về cũng không khỏi hay cậu đem em về chắc là em ở đây bất tiện lắm đó, còn phận em ví dầu có lỗi cùng cậu đều chi xin rộng lòng hi xă.

— Em có lỗi chi đâu, mọi việc để qua liệu tính, em hãy an lòng qua chẳng để cho em nhọc lo mà sợ, thôi hãy vào nghĩ để qua về.

Họa phước tự tay làm,

Ruổi may có trời định.

Nhắc qua Lương-minh-Cao khi đọc suốt cái thơ của di Phạm-thị-Trung ở Cantho gởi lên rồi nói rằng : Tưởng chuyện gì quang trọng mà phải khóc, đám cưới của em sao lại không mừng, như vậy thì mình phải về mà chúc cho em nó vui lòng xuất giá chớ có chi mà buồn dữ vậy.

— Sao lại không mừng, mừng cho em nó có nơi gởi phận trao thân, còn buồn là buồn cho phận tôi không thể về đặng.

— Ai không cho về mà buồn.

— Minh ôi, tôi lấy làm có phước mà gặp mình và chị đều đem lòng hạ cố đến em, việc hôn phận em từ đây còn dám mong đều chi khác, sống thì gởi nạt, thác thì gởi xương, tôi tỷ cho cùng rồi nên tôi nào nài tất công với nhà chồng, mình có lẽ biết cho, tôi đâu dám đeo bong đều sái vọng chi nữa, dầu cho mình nghèo khổ, hột muối cần hai ba tôi cũng cam lòng chịu. Ví như vụ đám cưới này trong lúc tôi chưa gặp mình, dầu nghèo khó thế nào tôi cũng về với em tôi mới phải, chớ nay tôi đã có chồng rồi, phần lại lỡ đồ đặt áo quần không chi cho xứng đáng mà về e thiên hạ cười chê, nên tôi không buồn sao đặng, tôi nhứt định không về làm chi.

— Nếu có chồng rồi thôi sao, chồng em nó hẹp hòi cản trở em sao mà em nói vậy ?

— Thì cho phận tôi mà tôi phải buồn cho tôi nào dám phiền mình, xin mình an tâm, việc nhà và tâm sự tôi, tôi không muốn cho nhọc lòng mình và chị.

— Lương-minh-Cao nghe Thị-Trung nói bấy nhiêu rồi thấy không nói chi nữa, thấy liền cầm cái thơ ấy quày quà ra về đưa cho cô Trần-liệu-Dung xem và thuật sự Thị-Trung cho cô nghe, cô Liễu-Dung đọc thơ rồi nói rằng : Bây giờ mình tính sao ?

— Nó nói không về, tôi biết tính sao bây giờ.

Trần-liệu-Dung nghe chồng nói vậy liền biểu con tớ chạy kêu Thị-Trung rồi nói cùng Minh-Cao rằng : Con Thị-Trung

thiệt là khôn ngoan lắm, tiền hạc nó gởi cho mình hết, cách ăn ở đối với mình cũng ít ai làm bé mà đặng vậy, tôi thấy vậy cũng thương nó lắm, có nào mà lại không chịu đi, đó cũng là một cái cơ nó thử mình coi ở với nó thế nào đó. Cô Liễu-Dung vừa nói dứt lời kể Thị-Trung bước vô.

— Chị kêu em nói chuyện chi ?

— Trọn ngày nay đi không cho tôi hay việc đám cưới của em dưới Cần-thơ, sao bây giờ đi tính lễ nào ?

— Dạ, chuyện của em lễ nào em dám nhọc lòng chị, em nghĩ dầu em có về cũng không ít chi, em tính để gởi thơ về chúc cho vợ chồng nó và nói có việc về không đặng cũng đủ.

Cô Liễu-Dung ngồi nghe Thị-Trung nói và nghĩ rằng : Nếu không cho nó về thì ra lễ hẹp hòi độc hiểm, phải cho nó mượn đồ đạc ăn mặc cho văn vang, đi với chồng mình mà có hại đâu phận mình phải ở với nó cho hết lòng thì mới có thể mua lòng nó, nó sẽ tận tâm cùng mình hơn nữa, đặng vậy cũng chẳng lỗ lã gì. Cô tính tới suy lui rồi nhứt định làm như vậy mới phải, nên cô nói với Thị-Trung rằng : Đi nói vậy sao phải, chớ chi đi còn cha mẹ thì chẳng nói chi, gia tài có hai chị em, đi là lớn, trong đời người ai cũng một lần vui một lần thắm, vậy đi chớ ngại, miếng lòng dạ đi đồng với tôi mà làm cho trọn phận vợ, thì của trong nhà là của chung, vậy mai sớm mượn một cái xe hơi rồi đi lại tôi đưa đồ cho mà sửa soạn đặng đi với thầy Tám về dưới cho em nó mừng.

— Thưa chị, chị cùng thầy Tám tưng em đến thế ấy biết ngày nào em bồi bổ ông ơn, vậy xin chị chớ nhọc lo, chị em có nhau hôm sớm, em đi rồi chị ở nhà buồn em không muốn.

— Dừ không, tưởng là đi ở năm ở đời dưới sao mà ngại, tôi đã quyết vậy rồi đi chẳng nên dục dặc tôi buồn lắm, thôi về nghĩ đặng mai lo kiếp nội ngày kéo trễ.

— Chị có lòng tốt em đâu dám cãi và em rất đội ơn chị lắm.

* * *

QUA NGÀY SAU

Vừa sáng ra thấy Lương-minh-Cao thức dậy thay đồ sớm rồi đi xuống Saigon thuê một cái xe hơi, còn Thị-Trung ở

nhà lo chải chuốt đầu cổ, thay xiêm đổi áo, son điểm phấn dôi, nhám ra thật rất nên đúng đáng, đáng một nàng dâu của đại phú-gia, Nhưng đồ của cô Liễu-Dung, nào là : Giấy chuyếu, hoa tai, vòng chuỗi, kiềm càn, móc tai, ròng món nào cũng toàn bằng platine nhận hột xoàn, đều đem mà trang điểm cho Thị-Trung, cả thấy cũng trên mười ngàn đồng bạc chớ không ít. Một nàng nhan sắc như Thị-Trung chung dọn cái hình hài cực kỳ đúng đáng thể này, trai nào mà không mê mệt, ôi cuộc đời nói chẳng hay cùng, đã vậy mà hương xông xạ ướp, như vậy rất dễ làm cho ngạt mũi teo gan anh kiệt biết bao nhiêu.

Thị-Trung vừa sửa soạn xong rồi kể xe hơi thấy Lương-minh-Cao về tới, hai người mới từ giã cô Liễu-Dung mà lên xe thượng lộ. Khi xe tới Saigon thấy Lương-minh-Cao ghé lại tiệm mua một sợi giây chuyếu nhận hột xoàn giá tới một ngàn hai trăm đồng dâng về cho em vợ lấy tiếng chơi, mua hột hoàn xong mới lại giải chợ củ mua ráo là : Cam, Quít và đồ đạc đủ thứ chất muốn đầy xe rồi ra biểu sếp-phơ (Chauffeur) cho xe chạy vô Cholon Thị-Trung biểu thấy Lương-minh-Cao ngồi đợi nàng đi rảo qua hàng Quần-tổng-cái đang mua lập-xưởng, vì dưới Caitho không có lập-xưởng ngon bằng. Thấy Lương-minh-Cao cũng tin lời, ngồi trên một giờ đồng hồ mà không thấy Thị-Trung trở lại, mới biểu cho xe chạy cùng Cholon mà kiếm trót buổi cũng chẳng thấy hình dạng Thị-Trung.

Ô hô

Mới hay của cái đã tiêu tang,
Kể độc thị-Trung tất phải mang.
Rối ruột anh chồng lắm chước quí.
Ưc lòng cô vợ mắc mưu gian,
Biết rằng trời đất xô may rủi.
Nhưng cũng lòng người chứa hổ lang,
Vội hỏi vì ai làm cảnh ấy.
Lúc hờn có nguyên bắt an gan ?

Hành Trình-thị-Trung

Phạm-thị-Trung nấy là ai, chừ đọc giả có lẽ chưa rõ lai lịch của nàng, tác giả xin thuật lại. Phạm-thị-Trung vốn là Lý-thị-Toan, vợ của tám Vẹo ở Bacliêu, khi tách chồng ra đi, nàng có ở Soctrang đoạt của cậu năm Từ-sa-Quán rồi, nàng dò hỏi biết rằng thầy Lương-minh-Cao là người đối với Từ-sa-Quán khác xa lắm, nàng muốn đoạt của thầy Lương-minh-Cao phải làm sao, thấy Lương-minh-Cao đâu phải làng chơi mà dễ lường gạt, nàng lại biết tánh tình cô Trần-liều-Dung lắm. Với Từ-sa-Quán thì dễ mà đem tuồng sắt đục, nết ả lơ mà đập vừa hồn tín, còn như thầy Lương-minh-Cao thì không dễ vậy. thầy không ưa phong nguyệt thói lẩn lộn, phạm hề ra thân một cô kỹ nữ gặp miếng mồi ngon thì phải biết như tâm người mà lường gạt mới có thể làm giàu được. nàng ngụ ý phải giả một người liệc nữ trung trinh, trong lúc nàng còn âu yếm Từ-sa-Quán, thì nàng có hay tin thầy Lương-minh-Cao dọn phố ở Saigon đường Mayer rồi, nàng mới sai một đứa tâm phúc của nàng đi dò hỏi, đến chừng nàng lấy hai bó giấy sắn của Từ-sa-Quán rồi nàng tức tốc lên Saigon mua đồ dọn phố. Đứa tâm phúc của nàng là ai, là con hai Đâu đó, nàng dạy nó lên xin ở với bà Thâm trước hơn một tháng. Mưu kế nàng sắp đặt sẵn đến chừng nàng về làm bé thầy Lương-minh-Cao rồi nàng biểu con hai Đâu xin thôi ở với bà Thâm, vì vậy cái thơ lên tới thì có con giấu nhà giấy thép Cintho đóng ngoài bao, có ai mà nghi nan đều chỉ đang. Người ở đời ai cũng có một sự náo nức, ông thân thấy Lương-minh-Cao là ông Lương-minh-Trí vốn người đức hạnh ôn hòa, sanh thấy Minh-Cao cũng chẳng phải là dốt nát hư hèn chi, quan đã yêu dân lại chuộng, có sao mà tác giả lại cho thấy lắm kẻ phụ như, xin chừ quí độc giả đọc đến cùng thì rõ.

Tác giả xin nhắc lại ông Lương-minh-Trí đi vân điền khi không mà đau bụng, nên hối hai đứa bạn chèo bơi về nhà, khi về đến nhà rồi trông lòng ông đau đớn khó

chịu lắm, ông biết ông tuổi cao tác lớn, lưng mỏi gối dùng, tuy là bệnh không có chi quan hệ, mà nó làm cho ông khó chịu, nên ông liền đem viết mực ra ông viết một cái đi' n tín sai thằng Tốt ra nhà giấy thép Cantho mà đánh.

— Tủng Tốt lãnh cái đi' n tín ra tới Soctrang lật đặt đem lại nhà-thơ, mà đánh tại thấy Đới nhà-thơ nói với Tốt rằng : Khúc đường giấy thép qua Vinhlong mới dứt nên cái đi' n tín này ắt phải trễ một ngày cùn ; hai, đoạn Tốt trả tiền xong rồi để cái đi' n tín ra về.

Tốt vừa trở lại tới bến có một cái xe đưa bộ hành trên Cantho xuống, trên xe có một nàng đầu đội khăn hàng trắng, mình mặc đồ hàng đen, cổ đeo một sợi giây chuyền vàng tây, hai tay đeo hai chiếc đồng, chơn không giày guốc chi hết. Tốt đứng nhắm nhía một hồi kể thấy nàng ấy xuống xe đi vào tiệm cháo, Tốt mới men theo nàng ấy vô tiệm kêu nấu cháo, rồi lại bàn trống mà ngồi day mặt trở ra, kể Tốt bước vô thì nàng ấy hỏi rằng : Ủa anh ba, bây giờ anh ở đâu anh ?

Tốt nghe hỏi trúng thứ mình, liền sồn xao lại gần nhìn rõ lại là con hau Đâu, nên mừng quính nói rằng : Trời ôi, em đi đâu lạc đây, bộ thôi ở Bacliêu rồi sao ?

— Còn chớ, nhưng mà mấy tháng nay tôi theo chị tám tôi ở Saigon, bữa nay chỉ sai tôi đi Cantho, sẵn dịp tôi về Bacliêu thăm nhà lương thê.

Tại sao mà con Đâu với thằng Tốt biết nhau, thằng Tốt là một đứa oan đang chi địa, nay đi chỗ nầy mai ở nơi khác, trước khi nó có ở Bacliêu, nên cùng con Đâu gá tình trắng gió, rồi xa cách nhau, nay mới gặp nên mừng lắm. Còn con hai Đâu vì Thị-loan sai nó đi Cantho mà thi hành mưu độc, gặp chị em quen cảm ở chơi hết hai ngày, nên bữa nay về Bacliêu ghé Soctrang mới gặp tình xưa nghĩa cũ.

Tình cờ không hẹn hò chi,

Gặp nhau mừng ấy có gì khoái hơn.

Hai đứa Đồng ngồi lại ăn uống, gạn lai lịch nhau trong những hồi xa cách, con hai Đâu hỏi Tốt rằng : Hồi năm ngo 4 anh nói anh đi Camau, sao, làm ăn khá không mà nay lại lên đây coi bộ bơ thờ lắm vậy.

— Ôi, hơi nào mà hỏi việc qua, năm đó vì nghèo quá, mới đành xa cách em mà đi Camau theo bọn đi cấy, mãi g mùa rồi luôn xuân nên qua mới lên đây, bây giờ anh coi điền cho thấy Cai khá quá, mà bị cái thứ me cào nó báo hại lòi thối hoại, (dốc tổ đa vì tánh thẳng Tốt chung sơ, không nói thiệt mình ở bạn với ông Lương-minh-Trí nên con Đản không biết.)

Anh nhớ em quá, nhưng không biết em ở đâu mà rờ, à, còn em nói chị Tám nào có phải là vợ anh Tám Vẹo ở Bacliêu chẳng?

— Chớ ai.

— Bây giờ chỉ làm gì, ở Saigon với ai, còn anh cũng ở trên sao?

— Anh còn ở Bacliêu, có một mình chỉ ở trên với tôi mà thôi.

— Ủa, nói vậy chỉ thôi anh rồi sao?

— Dễ thôi đâu, chỉ mê và sợ anh như chết, thôi sao dặng.

— Không thôi sao anh ở một nơi, chỉ một ngã,

— Số là anh không rõ, hồi năm kia hai vợ chồng chỉ túng lắm, nên anh biểu chỉ đi kiếm tiền, chỉ qua đây chẳng hiểu lắm cách nào vô nhà cậu Tư-sa-Quán, anh biết cậu chẳng?

— Biết, cậu năm xới đúng lắm mà, rồi sao nữa em?

— Nửa đêm chỉ mở tủ sặc mà lấy của cậu hết hai bó giấy sắn, rồi chỉ mới buồm lên Saigon giã dạng trung trình, gần phố chỉ ở đó có thấy Tám Cao có vợ mà không con, thấy chỉ tánh hạnh tử tế, mà chỉ giới thiệt, thêu thùa, may vá gì cũng rành, chỉ khéo cho tới bánh trái thứ nào chỉ cũng biết. Vì vậy nên vợ thấy Tám Cao mới lắm, chỉ về làm bé hết sức chiều lòn, gánh vát cả công việc trong nhà, vợ chồng thấy Tám cưng chỉ hết sức, đầu dặng một tháng chỉ biểu tôi đi Cantho đem một cái thơ của chỉ mạo tế sao đó tôi không rõ mà chỉ dám chắc rằng chỉ sẽ đoạt hết đồ bất kể của vợ thấy Tám Cao, nên chỉ dặng tôi bỏ thơ rồi về Bacliêu cho anh hay trước.

Thằng Tốt nghe hết đầu đuôi tự sự rồi lật đầu thờ ra một hơi dài xọc mà rằng: Ghê chưa, thiệt đàn-bà đời bây

giờ quá ớn, ời, mà gần mực thì đen, gần đèn mới sáng, rồi đây có ngày chỉ ỉa bậy đó em sớm sát đập nhảm mà thuỗi lây tới em chớ gì.

— Minh nghèo làm m-ớn cho chí đặng tiền, chỉ sai đâu thì đánh đó như thiên lôi vậy, chớ ai mà làm ác như chỉ đặng. Còn như hai ta vì như ngày sau mà tác thành sum họp rồi, anh thì nghèo, của cải đâu mà anh sợ chỉ lây bệnh cho em.

— Thôi đi, đừng có nói tốt, tao sợ cái miệng mái đăm, cái lưỡi gươm máy lăm, máy nghĩ coi phải anh Tám Vẹo ảnh giàu thì chỉ không làm ác, tao tỷ thân tao nghèo chắc máy cũng đi lăm dĩ mà nuôi tao sao, ời, như anh Tám Vẹo mà ăn dơ ăn dấy như vậy đặng.

— Anh đừng nghĩ cho em tội nghiệp, trời sanh ai có phần nấy, mỗi người một ý riêng, chớ ai cũng hư hết vậy sao.

Ai mà không biết mỗi người có một ý riêng, nhưng mà máy thử bẻ một cái bông hường rồi đem cặm trong cầu tiêu coi, có thể nào mà bông chẳng thuỗi như cúc. Thăng Tốt tuy là liến xáo mà thật là biết đều lắm, nó nghe con Đậu nói đều trái tai nó không ưa, nên nó kiếm lời gây chơi cho bỏ ỉt, rồi bỏ ra về suy nghĩ hoài không biết thấy Tám Cao nào, không lẽ là cậu nó, cậu nó là thầy Hai Lương-minh-Cao, con Đậu nó nói thấy Tám Cao, ời chắc là tên trùng tên mà khác thứ chớ gì, hơi đâu mà nghe chuyện bao đồng. (Vì có ấy nên thằng Tốt về không nói lại cho bà Lương hay, thầy Minh-Cao mới bị con ong trong tay áo đó).

Thằng Tốt vừa đi vừa suy nghĩ, vùng nghe sau lưng có người kêu Tốt ời Tốt hơi ồm sòm, day lại thấy biết là anh em bạn cây hồi ở Camau nên nói : Ủa, Tỏi, bây giờ máy làm gì coi bánh dũ mầy ?

— Ủ, bây giờ tao khá lắm, tao ở với cậu năm Từ-sa-Quán, tao có tài bợ dích và lanh lẹ dắc mèo cho cậu chơi, cậu cho tao tiền xài mệt.

— Bây giờ máy đi đâu đây, ờ..., tao mới nghe họ nói cậu năm bị ngao nó móc tù sắc cậu hai bó giây sắn, vậy mà có không mầy ?

— Máy mới nghe con Đâu nói chuyện đó phải chăng ? Máy quen với nó hồi nào, thân mật lắm sao mà nó dám tỏ thật cho máy nghe vậy .

— Con thọa cũ của tao hồi trước ở dưới Bacliêu, nên nó chẳng nói.

— Nó ở Bacliêu sao ?

— Ừ, mà máy hỏi đặng bắt nó sao ?

— Tao chẳng giấu chi máy, vì chuyện ấy tao mới theo máy đây, hồi này tao đang ngồi ăn cơm tiệm bên kia, thấy máy nói chuyện với con Đâu, tao tin ăn cơm rồi lại thộp óc nó, ruồi quá, tao mắc day vô kêu thằng túng nó pha cà phe uống, chừng ngó lại máy đã đi rồi, còn con Đâu lên xe dò giông mất.

— Cậu nắm biểu máy bắt nó hả ?

— Không biểu bắt nhưng mà hễ mình gặp đâu thì xâu đó vậy mà.

— Tao đã nói nó là tình của tao, máy chơi kiểu đó tao không chịu đa.

— Thằng chó chết quá ta, tao mới nói chơi mà ghen chớ.

— Ghen cái gì máy, tao cũng già ngộ với máy vậy, chớ thứ vô ân hậu ai thêm, tao nghe nói nó ở với vợ tám Vẹo tao giận bỏ đi khan không thêm ía trong mặt nó nữa.

— Tám Vẹo nào máy ?

— Tám Vẹo anh chị nhà anh ở gần rạp hát Bacliêu đó máy biết chăng ?

Từ sa-Quán trả thù

Nói về Từ-sa-Quán ngày đưa thị-Toan ra tới Soctrang rồi trở về suy tới tin lui, muốn cùng thị-Toan đoàn vión một cửa, ngặt vì vợ nhà là Sư-Tử-Hà-Đông nên cậu buồn rầu khó liệu, Đêm ấy cái mối căm tình nó làm cho Từ-sa-Quán mơ màng trắng trở đến sáng ngủ không an giấc. Cậu đang ngồi liệu lượng, thỉnh linh sự nhớ lại những giấy tờ việc đất các, nên lại mở tủ sặc mà lấy, khi cậu mở đến cái ngăn trong thì trí não dường như đã định nhớ một hồi lâu, cậu mới biết hai bó giấy cậu đã đi đời rồi, cậu lấy làm lạ

quá, ai vô đây mà lấy, có hơn nửa tháng nay cậu không giao chìa khóa cho vợ, vì lúc này cần phải lo về vụ đất các thuận mãi phát mãi và lại có tình cùng thị-Toan, nên cậu mượn cơ ấy mà cầm chìa khoá cho dễ bề cậu trộm mận yêu đào, Thị-Toan là người đối đãi với cậu thế nào, có đem dĩa tà tây chẳng? Không lẽ như thị-Toan lòng bất chánh thì thị-Toan làm cơ nào mà lấy dặng? Chữ tình nặng triệu kia nó có vì số bạc lao công này mà đổi lại nhẹ nhàn chẳng? Những tội tớ trong nhà đứa nào là ngay gian, ví như chúng nó gian thì cũng như thị-Toan vậy, chúng nó làm cách nào mà mở tủ lấy dặng? Vì cơ nào số bạc trong hộp xi-gà cũng khá to sao lại chẳng mất? Lòng cậu đang bối rối lắm, cậu khoá cửa tủ lại, rồi đi ra đi vô chấp tay sau địch, trí tưởng trên rường nhà, xem bộ dạng cậu dường như một ông mặt thám đương lo mưu hành sự vậy,

Cậu sòng so những cử chỉ của Thị-Toan từ ngày gặp cậu đến nay cậu đã trải qua biết mấy khúc non tình biển ái, cô ấy là người làm cho cậu ngày thương đêm nhớ, khó cho cậu nghi Thị-Toan lắm. Cậu nhớ từ lời ăn tiếng nói, tưởng đứng d,n nằm của Thị-Toan thấy thấy đều không có chỗ nghi cho Thị-Toan, không có chỗ nghi thật, ủa, còn cái cậu chót hồi Thị-Toan đưa cậu tại khách sạn ra về, Thị Toan có tội lỗi chi mà xin cậu hi xã. Ví như tội mở tủ sác của cậu mà lấy hai bó giấy sắn bốn chục ngàn đồng làm sao mà hi xã. Cậu bức đầu bức cổ, nghĩ giận, mà cái giận này là giận ai kia, chớ như giận Thị-Toan vì mạch máu yêu kia chưa dứt, cậu giận rồi suy, suy rồi đem chìa khóa lại mở tủ, chìa khóa dễ vô rồi lại lại lấy ra đôi ba lần mà mở chẳng dặng, dường như có vật chi cản dặng, cậu dòm kỹ nơi lỗ chìa khóa, cậu thấy có một sợi tóc phất phơ, cậu lấy sợi tóc đem ra coi trong trí cậu dường như thấy dạng Thị-Toan đang cười duyên môn trớn, nghĩ đến hai bó bạc với Thị-Toan. Bây giờ cậu quyết hắng Thị-Toan lấy. Ồi, tức cho ta, uổng cho Thị-Toan, cái con như vậy mà cơ xảo trên đời, ta còn biết tin ai, cậu thay đồ xách nón ra đi, đi đâu, ấy là cậu muốn đi cơ dặng cây quan

quyền trừng trị, cậu ra chưa khỏi ngạch cửa rồi lại trở vô. Ta đi có, có làm chi, có cho mang nhục sao, ta phải trả thù, mà trả thù cách nào, ta phải kiếm nó mà giết chằng? Không, ta chằng nên làm cách còn đồ ấy dễ tiện lắm. Cậu nghĩ ra một kế rồi kêu thằng Tỏi lấy ghe đưa cậu ra Soctrang, ra tới nơi Thị-Toan đã đi đâu mất. Từ đây mỗi ngày cậu Từ-sa-Quán thường đi cùng khắp miềng Hậu-giang dò hỏi mà chưa ra manh mối của Thị-Toan là người ở đâu. Bữa kia cậu ở nơi khách sạn, dặn thằng Tỏi đi chơi phải coi chừng khi xe đồ lên xuống, may khi có gặp, hoặc là lóng nghe tin tức. Bữa ấy chính là ngày tháng Tốt ngộ hai Đâu, Tỏi ngó thấy đó. Nhắc lại khi Tỏi dò ý biết Tốt không một lòng cùng hai Đâu, nên giả tình niềm nở, mời Tốt lại nhà khách sạn chơi đặng cho Từ-sa-Quán liệu. Chừng Tỏi dắt Tốt về tới, thuật hết chuyện lại cho Từ-sa-Quán biết. Từ-sa-Quán hỏi Tốt rằng: Nói vậy em có quen với con Đâu nào ?

— Dạ có, hồi tôi ở Baclieu, tôi quen với nó, khi đó nó chưa ở với Tám Vẹo.

— Bây giờ ý em còn thương nó chằng ?

— Dạ thứ đồ như vậy mà thương nó đây rồi có ngày mang hại, chơi rồi thôi, phải chi nó không có ở với Tám Vẹo thì tôi cũng không bỏ.

— Em có coi ý nó thương em chằng ?

— Khó hiểu lắm cậu, bụng đàn-bà, nọc rắn còn ít ghê hơn.

— Thằng Lẻ đời quá, nọc rắn mấy ít sợ, tại sao vậy em ?

— Dạ thưa cậu, mình biết nọc rắn độc, mình tránh trước thì có chi mà sợ, còn như bụng đàn bà mấy đời mình rõ, nó đang ở với mình phải thế gần gan, rồi ruồi có ai o bế dụ dỗ cho nó tiền kha khá, tức thì nó giết mình như khi ng. Cái đó là nhứt tán gia nhi tổn mạng. tôi có bị một lần rồi nên tôi hay dục mình lắm cậu.

Từ-sa-Quán hỏi dò thử ý Tốt mà nghe nó nói cũng khá khen, lại là nó cũng đồng bình với cậu, cậu mừng cho kẻ ác thành, nên cậu nói rằng: Nói vậy em cũng có bị rồi sao ?

— Dạ có chứ.

— Hèn chi em rảnh rẻ quá, qua chẳng dấu chi em, qua đây cũng vì ham vui nên đã bị vợ tám Vẹo trộm của qua hết bộn, nó hại mình nên bây giờ mình trát nó lại chơi, may quá em, việc này nếu em sẵn lòng với qua rồi việc qua thưởng em một trăm đồng bạc em chịu không?

Tốt nghe nói thưởng một trăm đồng trong dạ cũng mừng nên nói: Dạ tôi rất sẵn lòng với cậu mà khó quá, chứ tôi tứ tế quá, nay ông lại đau tôi có đi đâu đặng mà theo cậu.

— Không hại chi đâu bây giờ em dắt thằng Tỏi về ở thề em nói thằng Tỏi là em của em, vì có việc nhà chi đó, em xin phép nghỉ chừng nửa tháng.

— Không đặng đâu cậu, tôi sợ thằng Tỏi nó không hết lòng với chủ tôi cho bằng tôi.

Từ-sa-Quán nghe Tốt nói vậy, bèn đây lại nói với Tỏi rằng: mày về ở với ông ráng lo làm công việc chừng xong rồi tao thưởng như thằng em đây vậy.

— Dạ cậu biểu tôi thì tôi vâng lời, nhưng mà tới ở xóm lạ không tiền xài con gái nó cười chết đi cậu.

— Tao cho mấy mươi đồng đây (vừa nói vừa móc tiền cho) để mà xài, đại thua hết thì chịu ға.

— Dạ thua rồi tiền đâu mà xọc xạch cho mấy con mèo của thằng Tốt nó kiên mình cậu.

— Thôi, Tốt em lấy ít đồng bạc ra tiệm xài chơi, rồi dắt thằng Tỏi nó về chỉ biếu công việc cho nó làm, một em ra có qua chờ em tại đây, à, còn thằng Tỏi, mấy chẳng nên thả lộ việc này cho ai rõ.

...

Đúng ngày kỳ hẹn, Tốt ra tới Soctrang thì đã có Từ-sa-Quán ở khách sạn mà chờ, liền đó Từ-sa-Quán dẫn Tốt ra mượn xe hơi xuống Bacliêu. Tới nơi Từ-sa-Quán trả tiền xe rồi lại khách sạn mượn phòng xong xuôi, Từ-sa-Quán kêu thằng Tốt mà rằng: Bây giờ em đã đi chơi dạo coi cho chắc nhà Tám Vẹo ở chỗ nào, vợ nó về tới chưa, qua ngh thấy Tám Cao đó là thầy Lương-minh-Cao lắm.

— Dạ thấy tôi thứ hai cậu à.

— Ày, qua nghĩ thì ác lắm, vậy em phải tìm cho gặp mặt con Đâu, em làm như vậy. . . . việc ác xong.

— Dạ, cậu tính kế hay lắm, thế nào cũng đặng việc.

— Thôi em cứ việc đi đi.

Thằng Tốt trong lòng hớn hờ, lật đật ra chợ bỏ bụng mì, cháo, cà-phe gì đủ thứ, no rồi mới tỉnh thã qua rạp hát, nó đi tới nhà việc Vĩnh-Lợi thấy hai người cu-li xe kéo vừa kéo xe vừa cãi lầy nhau, bèn đầu cầu bên kia đi lại, tới giữa cầu thỉnh lình một người vùng quần gọng xe nhảy lại thoi vào mặt người kia, người kia ơ hờ cũng buồn gọng né trảng qua, lúc đó thằng Tốt vừa đi trờ tới cũng oăn hỏn, anh ta mới co giò nhảy trái lui lại đụng nhằm một đứa con gái đang bung rỏ có đồ đầy mẹp làm đổ hết và phải té nhào gần lọt xuống kinh.

Đứa con gái ấy hỏn vĩa cũng lên mây là không đặng, may nắm đặng cây langcaang cầu chỏi dầy, mặt mắc cỡ sượng sùng nên nổi giận nói rằng : Anh nầy làm cái gì sớn sát dữ vậy, anh phải bắt đền cái rỏ không thôi kéo anh tôi là làng bây giờ cho anh coi.

— Trời ôi, ruối quá, không phải tại tôi đâu cô, ủa em hai.

Vì đứa con gái ấy vừa nói vừa phui quần áo, nên không thấy rõ thằng Tốt, đến chừng nghe Tốt là ủa em hai, nó mới ngược đầu lên thấy Tốt nó cũng trả lời lại rằng : Ủa anh ba, đi đâu dưới nầy, anh báo hại quá, thiếu chúc nữa lọt dưới cầu còn gì.

Đứa con gái ấy là ai, vốn là con hai Đâu, vì thị-Trung đoạt của cô Liễu-Dung rồi tức tốc mượn xe Location quày trở ra Saigon ở nhà khách sạn Nam-Trung ăn mặt đó một đêm, khuya thị-Trung mới về Bacliêu. Sáng bữa sau sai con Đâu đi chợ mua đồ về vợ chồng hĩ hạ, con Đâu đi chợ về mới tới cần kể bị thằng Tốt nhảy nai rừng mà đụng nhằm mèo chợ đó.

Thằng Tốt cười và nói : Đéo quả con cóc bịch, năm kia em đụng anh coi êm quá, bây giờ đụng lại bộ ê sao vậy em.

— Đổ quỉ nà.

— Thôi lo lượm đồ rồi sẽ nói chuyện. Nói rồi hai đứa lo lượm bỏ vô rổ nào là: thịt sườn, tôm cá rau cải đều tem lem hết duy có gói búng và bánh hời vì con hai Đâu gói kỹ nên không sao hết. Lượm xong rồi, hai đứa đứng dậy vừa đi vừa đàm đạo, thằng Tốt hỏi con Đâu rằng: Em có giận qua không vậy em, bữa hôm qua gặp em bên Soctrang, vì diệp cần kiếp nên qua làm bộ giận đặng ra về, chừng về, tới nhà xong việc rồi qua nhớ em quá, bây giờ qua hết muốn ở Soctrang.

— Rồi anh tén đi đâu đây?

— Qua tén xuống kiếm em coi em có sẵn lòng cùng qua, thì từ đây cũng nên đoàn viên mà lo làm ăn, còn như có tình cùng ai rồi thì anh thả lên Saigon chơi không thêm ở miệt dưới này nữa.

— Anh ba ôi, từ ngày em biết anh đến nay, chưa được thỏa tình yêu ái, anh bỏ em ra đi rồi, em bị chị em rầy quá nên mới qua ở với chị tám chơi, kể chỉ biểu em theo chị lên Saigon.

— A, còn bữa hôm em nói chị tám lập mướn ton của thầy tám Cao nào, thấy đó họ gì vậy em?

— Họ Lương, tên Minh-Cao làm việc nhà băng.

— Chị tám chỉ lấy của thầy tám đó rồi chưa.

— Lấy rồi mà không biết bao nhiêu, chỉ mới về tới hồi tối hôm qua, nên bữa nay chỉ biểu tôi đi chợ về ăn uống chơi đặng một hai vợ chồng đi sướng Cây-gừa, anh có mua một miếng đất cất nhà dưới rồi, tén về ở đó mua ruộng và sấm trâu, ghe.

— Em tén đi theo chị sao?

— Như có anh thì tôi không theo làm gì.

— Thôi gần tới nhà rồi, để qua ra chợ chơi một lát rồi anh trở lại, hể em thấy qua đi ngán đây làm bộ kêu anh vô rồi mình tỏ thật với anh Tám chị Tám đang ở đó, chừng anh chỉ về mình có chỗ mà ở.

— Vô nhà luôn với em bây giờ chỉ từ tể lăm, tôi cũng đã nói cho chị biết rồi.

— Nói vậy em có nói rồi sao ? Nói hồi nào vậy em ?

— Trong lúc tôi còn ở Socrang, có một bữa tôi nhớ đến anh tôi buồn quá, chỉ thấy vậy chỉ hồi tôi nói thiệt.

— Trời ôi, nói vậy qua là đùa bực tình với em quá, xin em cảm phiền, bây giờ qua còn gởi quần áo, để qua trở lại lấy đồ, thôi em vô đi, chiều chừng sáu giờ có qua đến.

Con hai Đâu vô nhà rồi, thằng Tốt lật đật quày trở lại khách sạn mà thuật chuyện lại cho Từ-sa-Quán rõ, đoạn lại người sắp các xong chờ tối sẽ thi hành.

Chật vật đèn vừa nhán bóng, thì thằng Tốt đi qua lại nhà Tám Vẹo hai ba lần, con Đâu ngó thấy kêu vô, Tám Vẹo cùng Thị-Toan đều mừng rỡ từ tế lắm, câu chuyện đơn ren hồi lâu, vợ chồng Tám Vẹo đi nghỉ sớm đặng cùng nhau bàn luận việc sắp đặt đi Cây-gừa ở, nhằm lúc rập không hát, nên hai bên xóm đều lặn trắng, canh ba vừa điểm thì thằng Tốt sẽ lên lại mở cửa sau, cửa vừa mở liền có một người mặt đỏ đen gọn ghẽ bước vào, lấy một cái gói thuốc me bỏ vào me ung muối, rồi quạt cho khói bay tỏa cùng nhà. Một chập sau chừng mười phút lặng nghe ai cũng ngáy pho, người mặt đỏ đen mới biểu thằng Tốt đốt đèn lên rồi ra ngoài coi chừng. Người mặt đỏ đen đó là ai, ấy là Từ-sa-Quán, khi đốt đèn rồi Từ-sa-Quán bùng vô phòng của Tám Vẹo, cậu ta vén mùng lên thì Tám Vẹo nằm trong vách, sắp giờ đang ngáy, còn Thị-Toan mặc quần lụa trắng áo khố cộc, đầu bỏ tóc xă, Từ-sa-Quán nhớ lại khúc tình xưa bạn biếu, từ tiếng nói dặng nằm của Thị-Toan cùng cậu, trong trí dường như đã quên cái mưu sự ngày nay cậu đến đây mà làm gì, cậu ta nhìn sững Thị-Toan nên cục khối tình nghe hơi máy động, cậu ta để tay lên ngực Thị-Toan rồi ngồi xé lại bên đường, gần tay máy động, máu ngực nhảy lia lăm cho cậu ta hồn khôn lia khỏi xác, trí đại dục châu đầu, cậu ta bèn nằm ôm riết thị-Toan mà hung trơ trất chơn gát khối nương lòng, lửa tình hực nóng, lần tay mở cửa động đào, đầu ngóc nhìn trơ mặt ngọc. Trong lúc ấy trên vách có hai con thằn lằn đang trứng dờn với nhau đập đuôi trong vách nghe côm cộp dường như chúng nó

thấy Từ-sa-Quán với thị-Toan mà nôn vạy. Từ-sa-Quán nghe cộp cộp trên vách, giựt mình buồn thị-Toan ra ngó lên mới thấy tám Vẹo, cậu ta mới định tỉnh trí khôn nhớ lại câu chuyện thấy Lương-minh-Cao, và hai bó giấy sắn của cậu ta. nên cậu ta nghĩ rằng : Tệ cho ta thì thôi, đến nông nỗi này mà còn thương hoa tiếc nhụy làm chi (cặp thằng lầy chơi ác quá) nhờ vậy mà lửa tình của cậu ta mới tắt dần. cậu liền đòi thương làm giận, hăm bở lần mò cùng mình tám Vẹo bỏ trong giấy nịch nỉ cao hơn một tấc. Từ-sa-Quán lấy đăng cái chìa khóa rồi, lại mở tủ đứng ra, thấy trên mấy cái móc thì quần áo treo đầy, dưới ngăn móc có một cái hoa ly, trên cái hoa ly để lại đôi giai đặng cờ ra oách, không nút không giây, ngăn bên kia có một cái nón xám lớn bo đúp, dưới cái nón có một ngăn tủ, Từ-sa-Quán liền kéo ngăn tủ ra chỉ có một bộ núc hồ bích vàng và một cái ống đót xi-gà cũng bích vàng mà thôi, chớ không có vật chi khác. Từ-sa-Quán để tự nhiên rồi bưng đèn đi lục kiếm cùng nhà không có chi quý, nên ngu ý biết rằng tiền bạc và đồ nữ trang của thầy Minh-Cao đều để trong hoa ly hết, vì vợ chồng tám Vẹo tin dọn đi Cây-Gừa ở nên Từ-sa-Quán trở lại tủ đứng xách cái hoa ly ra, khóa tủ lại từ từ đem cái chìa khóa trả lại trong giấy nịch cho tám Vẹo rồi xách cái hoa ly ra kéo cửa lại như thường.

* * *

Nhắc lại thầy Lương-minh-Cao chạy rảo cùng Cholon mà kiếm Phạm-thị-Trung, cùng không thấy tăm dạn chi hết, thăm găm đã biết mình mắc mưu con đàn bà khốn kiếp, thấy giận rồi thấy nghĩ lại thị-Trung thiệt là khôn ngoan đúng đặng, thầy cũng phục tài, nếu với thầy mà thị-Trung chẳng đem cái tánh thật thà ngay thẳng ra đối đãi nhau thì có đâu thầy suy vì hoa bướm đâu. Thầy nghĩ giận mình thua trí rồi lại nực cười cho cái hi vọng của thầy đã bay đâu hết, thầy ngơ ngẩn trên xe, buồn nên thầy ngâm một bài thơ như vầy.

Kiểm vợ vì con để hậu lai,
Nào hay kiểm vợ sót gia tài,
Lời ngoan trí thảo xem nhều kẻ,
Mắt tốt lòng gian khó biết ai,
Sinh sự chác sâu sa sức trí,
Lạc lăm độc kế ngăn ngơ tai,
Đường đời phải vấp cho tua móng,
Mới dục mình thay Hối Hận hoài.

Ngâm vừa dứt bài thơ thì xe đã tới nhà, thấy bước xuống
trả tiền cho sếp-phơ (chauffeur) rồi vô nhà cô Trần-liều-
Dung thấy lấy làm ngạc nhiên, hỏi thấy sao chẳng đi mà
trở lại, còn Thị-Trung đậu. Thấy Lương-minh-Cao nghe vợ
hỏi không biết trả lời làm sao, thấy kéo ghế ngồi, kêu con
tớ ra xe đem đồ vô, còn thấy thì lắt đần chẳng nói chi hết.

— Việc chi mà mình không nói lại buồn bã làm vậy?

— Thấy Lương-minh-Cao bèn đem tự sự mà thuật lại
cho Liều-Dung, hai vợ chồng còn đang ngơ ngẩn, bỗng
có người Ấn-độ đem vô đưa cho thấy một cái điện tín,
thấy ký tên lãnh xé rồi dỡ coi mới hay ông thân [thấy đau,
nên kêu về, thấy nói cho vợ nghe rồi cùng nhau đều bỏ
qua việc Thị-Trung đang lo về phục sự cha già, vì vậy
mà vụ Thị-Trung đoạt của không thừa có tiếm kiểm chi
hết.

* * *

Vợ chồng Tám Vẹo đêm bị Từ-sa-Quán tóm thâu, đến sáng
mặt trời cao mú mới giựt mình thức giấc không thấy thằng
Tốt, kêu con Đâu giấy mà hỏi, con Đâu cũng chẳng hay chi
ráo, Lý-thị-Toan rờ trong túi áo, có một miếng giấy lấy ra
mà coi thì thấy mấy chữ như vậy: Ác Lai Ác Báo.

Đọc cho Tám Vẹo nghe, Tám Vẹo bèn chạy ra cửa sau
mở coi thì cửa không có đóng, lật đặt quày trở vô mở tủ
ra thì cái hoa ly đã đi đời.

Vợ chồng tám Vẹo lấy làm tức tối hết sức.

Tiếc bấy công lao đã tóm thâu,
Chưa vui toại hưởng lại mang sầu,
Ác lai ác báo đành cam chịu,
Mới biết tại mình kẻ hiểm sâu.

Nghĩ đến cái đầu gian tham của mình lắm, nghĩ cho người đời đâu có bốn ba cho mấy cũng không qua thời vận, cơ số qui quyết, kể nào mưu sự cùng thằng Tốt vô đạo của này, kể ấy đã thấu rõ cuộc hành tàng độc ác của chúng ta, lên mới có đề bốn chữ Ác-Lai Ác-Báo đây. Lý-thị-Toan xa gần suy tính, nên nằng khuyên chồng chớ khá buôn râu từ đây Hối-Hận củi lức làm ăn, qui chánh cải tà luôn chẳng sanh tâm độc ác nữa.

* * *

Còn Từ-sa-Quán đã lập mưu xách cái hoa ly rồi trở lại phòng mở ra coi thì hai bó bạc cậu còn nguyên, cậu lấy làm hân hạnh, những đồ nữ trang cậu biết rằng của ấy là của thầy Lương-minh-Cao nên cậu gói lại tử tế, khi về Socrang đem cho Lương-minh-Cao còn bao nhiêu bạc lẻ cũng ba bốn ngàn đồng, cậu cho thằng Tốt, chớ cậu không thêm lấy, từ đây cậu Hối-Hận tỉnh đời lo tu bổ làm ăn bỏ đức cuộc chơi bởi xa xỉ.

* * *

Vợ chồng thầy Lương-minh-Cao ế lo phục sự cha già cho tròn hiếu đạo, đầu tháng mười ngày bịnh ông Lương-minh-Trí đã gấm mà lại đặng Từ-sa-Quán đem của trả lại, vui mừng chi xiết kể, việc cưới vợ bé vợ mọn từ đây không còn nói đến nữa.

Năm sau cô Trần-liều-Dung thọ thai sanh đặng một trai phương phi diện mạo, cái nhà họ Lương càng ngày càng rần rần.

Ấy là Tinh-Đời đã Hối-Hận đó.

CHUNG

Tuồng hát Cải-ương « ĐÁI-YẾ » ĐOÀN-HỒNG-NGỌC » in gần rồi, bài ca và câu lối thiệt hay! Trong lại có mười tám lình rất đẹp.

Vị nào muốn mua si xin viết thơ dẫn trước.